

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za vsebino odgovarja: Rado Jančič. — Tiska: Založništva in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XI.

Celovec, petek, 16. marec 1956

Štev. 11 (725)

Anglija z nasiljem zapravlja svoj ugled

Ko so bili koncem zadnjega tedna prekinjeni razgovori za ureditev vprašanja otoka Cipra, ne da bi pri tem dosegli kakršen koli sporazum, so se predstavniki angleške kolonialne politike zatekli k sredstvom, ki Angliji in njenemu položaju v svetu nikakor ne morejo biti v čast. Angleški vojaki so namreč nepričakovno aretirali voditelja ciprskega gibanja za združitev Cipra z Grčijo, nadškofa Makariosa, ki pri povzemanjih ni hotel sprejeti angleških predlogov, ter ga skupno s tremi nadaljnjimi aretiranci odvedli z otoka. Šele pozneje je angleški guverner Harding sporočil, da so bili aretirani voditelji progrškega gibanja preganjeni s Cipra in da so na poti na Seychellske otoke v Indijskem oceanu, kjer bodo internirani.

Ta korak angleških zasedbenih oblasti je povzročil veliko presenečenje v svetovni javnosti, na Cipru in v Grčiji pa izzval silno ogorčenje. Takoj ko se je razširila vest o deportaciji Makariosa, je ves otok zašel val demonstracij, pri katerih je prišlo do neštetihi spopadov med demonstranti in policijo ali angleško vojskino. Po vseh mesih se je razširila tudi splošna stavka, medtem ko je policija zaplenila vse grške časopise in prepovedala prireditve.

Do demonstracij in neredov je prišlo tudi v različnih delih Grčije, posebno v Atenah in Solunu, kjer so se demonstranti spopadli s policijo, ki je branila angleško in ameriško poslaništvo ter razne državne ustanove. Na Kreti so demonstranti prebili policijski kordon in močno poškodovali tamkajšnji angleški konzulat.

Grška vlada se je po nasilni deportaciji voditeljev progrškega gibanja na Cipru sestala k izredni seji, po kateri so objavili komunique, v katerem je rečeno, da pomeni deportacija Makariosa nasilno dejanje brez primere, ki ga ni moč pojasniti drugače kakor s poskusom, da bi zadušili glas naroda, ki zahteva svoje demokratične svobode. Grški poslanik v Londonu je dobil naročilo, da se iz protesta takoj vrne v Atene, kar nekateri smatrajo za uvod v prekinitev diplomatskih odnosov med Anglijo in Grčijo. Grški predstavnik v OZN pa je izročil generalnemu sekretarju protestno noto, s katero grška vlada najostreje protestira proti »nasilniški politiki in provokatorski akciji, ki nasprotuje črki in duhu Ustanove listine Združenih narodov« in zahteva, da bi angleško-grški spor zaradi Cipra sprejeli na dnevni red prihodnje Glavne skupščine OZN.

Posebno ostro pa je reagiralo na an-

gleški ukrep grško časopise, ki izražajo ogorčenje grškega ljudstva. Tako je med drugim rečeno, da so Angleži s tem nudili dokaz »brutalnosti, ki je vredna tiranov srednjega veka, brutalnosti, ki jih izločuje iz kategorije svobodnih ljudi«, zaradi česar pomeni deportacija Makariosa »smrtni udarec, ki je bil zadan angleškemu ugledu«.

V ameriških krogih so bili ob tem ukrepu silno zaskrbljeni in so Angliji svetovali, naj čim prej spet nadaljuje s pogajanjimi za ureditev ciprskega vprašanja. Grčiji pa je Amerika ob tej priložnosti izrazila svoje sočustvovanje, kar je v Londonu vzbudilo silno vznemirjenost. Prav tako se je vključila tudi Italija, ki se je

ponudila za posredovalca med Anglijo in Grčijo.

Ukrep angleške vlade odnosno kolonialnih oblasti je naletel na hud odpor tudi doma na Angleškem in so se proti vladni politiki na Cipru posebno osro izrekli laburisti in liberalci. Laburistični poslanec Bevan je v spodnji zbornici izjavil, naj bi angleška vlada raje odstopila, če ni sposobna, da bi v interesu Anglije ukrenil kaj boljšega, kot pa je napravila v vprašanju Cipra. Ministrski predsednik Eden se je znašel v zelo mučnem položaju in ni izključeno, da bo stavil zaupnico. Posebno ga je prizadelo zadržanje Amerike, s katerim se je razpoka v zapadnem bloku le še razširila.

Francoski vpliv v Severni Afriki se stalno zmanjšuje

Komaj je francoski vladi uspelo, da je vsaj začasno dosegla nekakšno pomiritev v Maroku s tem, da je priznala maroško neodvisnost »v okviru medsebojne povezave«, so se začeli večati nemiri v Tunisu in so bili v Parizu ponovno prisiljeni, da potom pogajanj in popuščenja prepričajo nadaljnje izgrede. Tako so morali Francozi tudi na razgovorih o vprašanju Tunisa ugrizni v kislo jabolko in pristati na »prehodni režim« za Tunis, ki prav tako predvideva ustanovitev lastne tuniške armade in diplomatske službe.

Tretje žarišče protifrancoskega gibanja v Severni Afriki pa je Alžir, ki trenutno dela francoski vladi največje preglavice. Čeprav pošilja Francija na to ozemlje

darskem in političnem področju, načrt, ki ni v skladu z zahtevami alžirskega ljudstva po neodvisnosti, prav tako pa tudi proti interesom francoskih priseljencev. V parlamentu si je pred dnevi sicer zagotovil posebna pooblastila za izvedbo tega svojega načrta, nikakor pa ni rečeno, da si je z glasovi za izglasovano zaupnico pridobil tudi splošno podporo posameznih strank. Pričakovati je, da bo skupno z ministrom za Alžir Lacostom naletel še na mnoge težave in ni izključeno, da bo končni uspeh spe kakšna pogodba, ki bo več ali manj morala upoštevati tudi želje in zahteve domačega prebivalstva v Alžiru, med katerim so prizadevanja za osvoboditev izpod tujega gospodarstva vedno bolj odločna.

vedno nove čete, ima uporniško gibanje že celo tretjino ozemlja pod svojo kontrolo. Francoski ministrski predsednik Mollet namerava alžirsko vprašanje reševati po široko zasnovanem načrtu, ki predvideva reforme na vojaškem, gospo-

Na sliki: V Parizu sta francoski zunanji minister Pineau in maroški premier Si Bekka podpisala francosko-maroško pogodbo, s katero je Francija priznala neodvisnost Maroka »v okviru medsebojne povezave«. (AND/Keystone)

Holandci niso pozabili zločinov nemške okupacije

Zahodnonemški zunanji minister von Brentano je bil tri dni na uradnem obisku na Holandskem. Njegovi razgovori s holandskim zunanjim ministrom pa, kakor poročajo, niso dovedli do rešitve niti enega vprašanja medsebojnih gospodarskih in političnih odnosov. Holandski zunanji minister Beyen je sicer pozdravil Brentana kot predstavnika nove nemške politike, vendar je pri tem izkoristil tudi priložnost, da je v zdravici poudaril, da ni mogoče prezreti senc minulosti in zločinov, ki jih je nemška okupacija zkrivila na Holandskem. Holandski zunanji

minister tudi ni privolil v nemško zahtevno, da bi Zahodni Nemčiji vrnil obmejni ozemlja, ki so jih po vojni zasedle holandske čete. To vprašanje bo mogla rešiti šele mirovna pogodba z Nemčijo. Posebno hladno pa je zahodnonemškega zunanjega ministra sprejelo holandsko prebivalstvo, ki še ni pozabilo trpljenja, ki mu ga je prizadejala nemška okupacija in s rahovlada med drugo svetovno vojno. Težnja zahodnonemški tisk verjetno ni upošteval, ko je izražal svojo nevoljo in jezo nad tem, da so Holandci sprejeli nemškega ministra s prezirom.

Bonn je pristal na plačilo dolgov Jugoslaviji

Po dveh letih pogajanj med Jugoslavijo in Zahodno Nemčijo, ki so bila večkrat prekinjena in je še pred kratkim obstajala nevarnost, da zaradi zadržanja zahodnonemškega finančnega ministra ne bodo dovedla do zadovoljivega rezultata, so konec minulega tedna podpisali v Bonnu sporazum o jugoslovanskih predvojnih in vojnih terjatev nasproti Zahodni Nemčiji. S sporazumom se je Zahodna Nemčija obvezala, da bo plačala Jugoslaviji 300 milijonov mark, od tega 60 milijonov v gotovini, 240 milijonov pa v obliki brezobrestnega kredita za dobo 99 let, ki ga bo Jugoslavija izkoristila za nakup blaga v Zahodni Nemčiji. S sporazumom je Jugoslavija tudi dosegla podaljšanje roka za odplačilo svojih povojnih obveznosti do Nemčije. Obe državi sta se sporazumeli tudi o splošnem gospodarskem sodelovanju, zlasti na področju izmenjave strokovnjakov in strokovne literature.

V tem sporazumu niso vključene terjatve, ki jih ima Jugoslavija do Nemčije glede povrnitve vojne škode, ki jo je utrpela Jugoslavija s strani Nemčije. Te jugoslovanske terjatve so bile odložene do mirovne pogodbe s celotno Nemčijo.

Sporazum z Beogradom o avstrijskih dvolastnikih

V zvezi z gleichenberškim sporazumom iz leta 1953 o dvolastniških zadevah med Avstrijo in Jugoslavijo in o obmejnem prometu med obema deželama je ostalo nekaj odprtih vprašanj glede nepremičnin avstrijskih dvolastnikov na jugoslovanskem obmejnem področju. Pri izvajanju sporazuma se je pojavilo tudi nekaj vprašanj na področju obmejnega prometa. Za ureditev teh vprašanj sta pred kratkim zasedali v tajnistvu za zunanje zadeve FLRJ v Beogradu delegaciji Avstrije in Jugoslavije. Razgovori so potekali v prijateljskem ozračju in so se uspešno zaključili s podpisom protokola o ureditvi teh vprašanj. Sporazumu, ki bo začel veljati, ko ga bosta ratificirali vladi obeh držav, pripisujejo poseben pomen, ker dokončno ureja vprašanje avstrijskih dvolastnikov.

Delno zblizanje med Eisenhowerjem in Bulganinom

Izmenjava poslanic med ameriškim prezidentom Eisenhowerjem in sovjetskim ministrskim predsednikom Bulganinom se še vedno nadaljuje. Zadnji člen v tej verigi je bil nedavno Eisenhowerjev odgovor na Bulganinovo pismo, v katerem je šef sovjetske vlade ponovno predlagal sklenitev prijateljske pogodbe med ZDA in SZ. Eisenhower se v svojem odgovoru spretno izogiba vprašanju o ameriško-sovjetski pogodbi, na drugi strani pa potrjuje mnenja, ki jih je Bulganin izrazil o razorožitvi odnosno omejitvi oborožitve. Prav tako se strinja tudi z dodatnim Bulganinovim predlogom za uvedbo medsebojnega nadzorstva nad oboroževanjem.

Bulganin je po prvih vesteh imenoval Eisenhowerjev odgovor »zanimiv in zadovoljiv« ter izrazil pripravljenost, izkoristiti sleherno priložnost, da bi odpotoval v Washington na razgovore z Eisenhowerjem. Zelo ugoden odziv je našlo zadnje Eisenhowerjevo pismo tudi v angleških in francoskih političnih krogih, kjer poudarjajo, da bo zdaj morda lažje uspelo najti sporazum v vprašanih razorožitvi.

Bodo razgovori o razorožitvi uspešni?

V ponedeljek bo začel svoje zasedanje pododbor komisije OZN za razorožitev, v katerem so zastopane Amerika, Anglija, Francija, Kanada in Sovjetska zveza. Medtem ko doslej ta pododbor še ni dosegel posebnih uspehov, so dale zadnje izjave visokih predstavnikov držav članic, zastopanih v odboru, povod za zaupanje v napovedani sestanek in v mero dajnih krogih izražajo mnenje, da obstajajo možnosti za uspešen potek razgovorov. Is o stalšče zavzema tudi svetovni tisk, ko pravi, da se javno mnenje čedalje močneje izraža v prid razorožitvi predvsem zato, ker je oboroževanje hudo gospodarsko breme za posamezne države, hkrati pa tudi zaradi vedno večje bojzati človeštva pred razvojem atomskega in drugega nuklearnega orožja.

To se dogaja pri celovškem sodišču

Od lanskega avgusta naprej se že vleče tožba, ki jo je vložil šentjakobski župnik Karicelj proti odgovornemu uredniku našega lista. Okrajno sodišče v Celovcu je sicer obravnavanje te zadeve dodelilo že drugemu sodniku, ni pa priznalo obtoženemu uredniku slovenskega lista pravice, da bi se mogel zagovarjati v slovenskem jeziku kot enakopravnem uradnem jeziku, čeprav je to izrecno zamčeno v državni pogodbi.

Pri zadnji obravnavi pred skoro dvema mesecema je sodnik dr. Kugler obravnavo odložil za nedoločen čas in prepusil odločitev o zahtevi glede priznanja pravice do uporabljanja slovenskega jezika prezidiju deželnega sodišča, ki pa se je nekaj dni zatem proglasil za nepristojnega in prepusil odločanje o tako načelnem vprašanju najnižji sodnijski instanci.

V zvezi s takratno obravnavo so nekateri šovinistični listi sprožili divjo gonjo zaradi tega, ker se je avstrijski državljani slovenske narodnosti hotel pred sodiščem poslužiti svoje pravice, ki mu jo daje državna pogodba in s tem avstrijska ustava. Ta gonja ni bila samo običajen izraz nacionalizma nekaterih nepopoljšljivih elementov, marveč so jo gotovo sprožili predvsem zato, da bi vplivala na nadaljnji potek odprte sodnijske obravnave.

Na ponovni obravnavi minuli ponedeljek se je izkazalo, da je dosedanj obtoženec zagovornik, dunajski odvetnik dr. Scharwitzl, odpovedal zagovorništvu vsled neprijetnosti, ki jih je imel zaradi tega pri odvetniški zbornici na Dunaju in vsled časopisnih napadov, ki bi mu lahko škodili v poklicni dejavnosti.

Obtoženi urednik Rado Janežič in njegov tokratni pravni zastopnik dr. Franci Zwitter sta, sklicujoč se na določila § 3 člena VII državne pogodbe in ne glede na to na navodilo prezidija deželnega sodišča v smislu § 28 GO v podobni zadevi, vztrajala pri zahtevi po priznanju pravice do uporabljanja slovenskega jezika. Pri tem je dr. Zwitter ugotovil, da je prezidij deželnega sodišča že leta 1949 — torej celo že šest let pred podpisom državne pogodbe — v podobnem primeru odzvel razpravo slovenske nezmožnemu sodniku in jo dodelil sodniku z znanjem slovenskega jezika z utemeljitvijo, da mora sodnik, ki vodi obravnavo, obvladati slovensčino, če je predmet razprave lanek v slovenskem listu. Pravtako je zastopnik obtoženca opozoril sodnika na opombo prezidija deželnega sodišča z dne 24. 1. 1956 — torej iz najnovejšega časa — v kateri je med drugim dobesedno rečeno: „Če sodnik odreka stranki obravnavanje v jeziku, do katerega uporabe je le-ta upravičena, tedaj ji odreka tudi pravni posluš.“

Kljub vsem tem utemeljitvam je sodnik dr. Kugler tokrat odločil, da bo obravnaval samo v nemškem jeziku. Obtoženec pravni zastopnik je najavil, da bo vložil proti tej odločitvi sodišča pritožbo in obenem predlagal odgoditev obravnave do odločitve višje instance o pritožbi, ker bo v primeru izreka sodbe na vsak način vložil priziv zaradi ničnosti. Ker je sodnik tudi ta predlog odklonil in ker bi v takšnih okoliščinah ne mogel braniti interesov obtoženca, ki je razumljivo slej ko prej vztrajal pri zahtevi po zaslišanju v slovenskem jeziku — je pravni zastopnik odložil zastopstvo. Sodnik pa bi bil kljub temu izrekel sodbo, če se ne bi bilo ob koncu izka-

zalo, da zaradi neznanja slovensčine ni bil sposoben preveriti točnost prevoda inkriminiranega članka iz Slovenskega vestnika, ki ga je tožitelj svojčas neoverovljenega predložil sodišču in je sodišče to pomanjkljivost in malomarnost opazilo šele po skoro osmih mesecih trajanja procesa. Šele sedaj je naložilo tožniku dolžnost, da predloži sodišču overovljen prevod in zato spet odgodilo razpravo za nedoločen čas.

Odklonitev, s katero je sodnik odrekel slovenskemu obtožencu pravico do zagovora v slovenskem jeziku, je imela v šovinističnem tisku ugoden odmev. To je „pravilna odločitev“, so zapisali sedaj isti ljudje, ki so svojčas s svojo gonjo želeli doseči prav takšno odločitev.

V strnjeni obliki se nam pokaže naslednja zaokrožena slika:

Sodnik je prvotno neodločen in skuša doseči odločitev pri prezidiju deželnega sodišča.

Prezidij se proglasi za nepristojnega in vrne zadevo spet najnižji instanci v odločanje.

Vključi se šovinistični tisk, ki skuša s svojo gonjo vplivati na odločitev sodišča.

Zaradi hujškanja v tisku in vsled neprijetnosti pri odvetniški zbornici se čuti slovenski odvetnik ogroženega v svoji eksistenci in odloži zagovorništvu.

Sodnik se pri svoji odklonilni odločitvi

Naše žene so razpravljale o važnih vprašanjih

Zveza slovenskih žena je dne 8. marca, na mednarodni praznik žena, sklicala konferenco, katere so se v razveseljivem ševlu udeležile gospodinje in matere iz vseh naših dolin. Za dan so se odtegnile svojim mnogim vsakdanjim poklicnim dolžnostim ter prihitele, stare in mlade, da so se spet skupno pomenile o svarnih zadevah ter si znova dale pobude in smerice za dejavnost, ki spada v področje žene v družini, na vasi in v javnosti.

Potem, ko jim je referenka v dobro zgrajenem in preglednem poročilu pokazala najvažnejše dogodke doma in v širnem svetu v minulih mesecih, med drugimi tudi avstrijsko državno pogodbo, ter očrtala pomen mednarodnega praznika demokracije žena, so se žene v stvarnem razpravljanju osredotočile na vprašanja in naloge, ki so zadeva vseh ter so jim blizu. Važne in odgovorne naloge pripadajo ženam-materam, ki so središče naših družin, osnovnih celic slovenskega življa na Koroškem. V naslednjem podajamo nekaj odlomkov iz vsebine konference.

Člen 7 državne pogodbe določa koroškimi Slovincem kot narodni manjšini pravice, kakor vsem drugim državljanom. Za uresničitev pravic pa je potrebno temeljito prizadevanje, ker so se krkor se lahko opaža, šovinistični elementi zagnali, da bi izvedbo določb izpodkopali in preprečili zadovoljivo rešitev, kar seve ni v interesu dobrega sožitja med obema narodoma na Koroškem. Skrb za ohranitev in izpopolnitev dvojezičnega pouka, proti kateremu so se strasno zagnali stari nepopoljšljivi hujškači, je srčna zadeva na-

ših žena. Žena-mati, kot prva učiteljica in vzgojiteljica, naj izpolni del te naloge že v družini pri vzgoji otrok v ljubezni in spoštovanju do materinščine. S plemenito in premišljeno besedo pa naj s svojim vplivom širi tudi v soseski pravilno pojmovanje na tem važnem področju.

Nadalje so razpravljale o prizadevanju za dijaški naraščaj, predvsem v zvezi s predvideno novo srednjo šolo. Zadele so si nalogo, da se bodo zanimale za nadarjena dekleta in fante, da jih pridobijo za vstop v šolo, iz katere naj bi izšla naša bodoča intelligenca. V tej zvezi so opozorile na slovenski dijaški dom SPZ, ki je zelo pripravno in sodobno urejen za sprejem dijakov. Prizadevale se bodo, da ga napolnijo, poleg tega pa bodo zbirale tudi prispevke, bodisi v prehrani ali denarju, in s tem olajšale študij tudi nepremožnejšim dijakom.

Gospodnjsko-s rokovna izobrazba je prav tako zadeva, ki je ženam pri srcu. Zato bodo v bodoče čimbolj sodelovale pri organizaciji gospodnjsko-s rokovnih tečajev, ki naj pomagajo dvigniti stopnjo izobrazbe podeželjske matere in gospodinje na vseh najrazličnejših področjih. Izobrazba in prosveta naj omogoči a ženam, da bodo dvignile življenjsko raven in se mogle okoristiti s pridobitvami napredka v novem času, da zaživijo tudi na vasi lepše in polnovredno življenje.

V takih in še mnogih drugih aktualnih razpravljanjih je potekla konferenca žena. Z raznimi sklepi za bodočo dejavnost so se razšle z izraženo željo, da bi se večkrat sestale k tako koristnim razgovorom.

Samo ob robu še pripomba, da je v tem procesu tudi tožitelj — namreč šentjakobski župnik Karicelj — Slovenec, le da se je že v naprej odrekel svoji pravici do slovenskega jezika pred sodiščem in da se njegova pravna zastopnica celo izrecno protivi ugoditvi zahteve slovenskega urednika po upoštevanju slovensčine, pri čemer pismeno iznaša argumente, ki jih potem v glavnem prevzame sodnik za utemeljitev svoje odklonitve.

Vse to se dogaja v času, ko bomo kmalu praznovali prvo obletnico podpisa državne pogodbe in pa v deželi, ki ob vsaki priložnosti poudarja, da je pravna država.

PO ŠIRNEM SVETU

Moskva. — Prvi nemški veleposlanik v Moskvi Haas je predal sovjetskemu državnemu predsedniku Vorosilovu poveljnico. Ob tej priliki je dr. Haas poudaril, da je borba za zopetno združenje Nemčije glavni problem nemškega naroda ter izrazil upanje, da bo zopetna vzpostavitve diplomatskih odnosov med Sovjetsko zvezo in Nemško zvezno republiko prispevala k skorajšnji rešitvi tega problema.

Washington. — Ameriška komisija za atomsko energijo je objavila, da je bilo povabljenih več ameriških strokovnjakov, ki sodelujejo v nacionalni komisiji za atomsko energijo, naj se leto udeležijo znanstvenih sesankov v Sovjetski zvezi. Komisija to povabilo še proučuje.

Birmingham. — Vodja Sveta belih državljanov je zahteval v predstavnikiškem domu v Alabami takojšnjo obtožbo guvernerja Folsoma, češ, da je prekršil svojo prisego, da bo varoval rasno razlikovanje v državnih šolah. V obtožbi je rečeno, da je Folsom sodeloval s tisiimi, ki so proti državni ustavi in ki so omogočili, da se je črna študentka vpisala na univerzo v Alabami.

Bangkok. — Predsednik siamske vlade je izjavil, da je Siam zahteval od ZDA, naj del vojaške pomoči za to državo spremene v gospodarsko pomoč. Dodal je, da je sicer ameriška pomoč zadovoljiva, da pa je preveč usmerjena na obrambno področje. Gospodarsko pomoč, ki bi jo po tem predlogu nudila Amerika, bi Siam uporabil za gradnjo namakalnih naprav ter graditev šol.

Bonn. — Egipčanski gospodarski minister Hasan Ibrahim je prispel na uradni obisk v Zahodno Nemčijo. V njegovem spremstvu je še pet gospodarskih strokovnjakov. Na letališču v Düsseldorfu je delegacijo sprejel zahodnonemški minister za gospodarstvo Erhard.

New Delhi. — Francoški minister za zunanje zadeve Pineau je sporočil, da bo ministrski predsednik Indije Nehru spomladi obiskal Francijo.

New Delhi. — Jugoslovanska novinarska delegacija, ki se že dalj časa mu-di v Indiji, si je v Agri ogledala znamenite zgodovinske spomenike Indije.

Tokio. — Sindikat japonskih pomorščakov, ki šteje 80.000 članov, je zahteval od predsednika Eisenhowerja, naj ukine sleherno preizkušanje atomskih bomb na Tihem oceanu. Pozval je tudi voditelje sindikalnih gibanj po vsem svetu, naj podpre njih zahtevo. Tudi japonski parlament je minuli mesec soglasno sprejel resolucijo, naj se opusijo atomski preizkusi v Tihem oceanu.

Madrid. — Madridski časopis »Oja del lunes« poroča, da bo general Franco povabil maroškega sultana Mohameda na obisk v Madrid, da se bosta pogovorila o priložnosti tistega dela Maroka, ki je pod špansko upravo.

Beograd. — Spomladi bo uradno obiskal Jugoslavijo belgijski minister za zunanje zadeve Henry Spaak, ki bo gost državnega sekretarja za zunanje zadeve Koče Popoviča. Dan njegovega prihoda bo objavljen šele kasneje.

New Delhi. — Ob obisku francoskega ministra za zunanje zadeve Pineau v Indiji so izjavili, da namerava Pineau v začetku aprila obiskati Izrael, Sirijo in Libanon.

Kairo. — Egipčanska vlada je priporočila ministru za socialne zadeve in delo ter nekaterim drugim družbenim organizacijam, naj pripravijo poročila o za iranju ločitev zakonov in o poligamiji. Na podlagi teh poročil bodo sprejeli nove zakone, ki bodo urejali družinsko pravo.

Damask. — Sirijska vlada je protestirala pri francoski vladi zaradi pošiljke francoskega orožja Izraelu. V protestu so poudarili, da smatra Sirija to za neprijeteljski akt, ter da bo imela izročitev orožja Izraelu resne posledice za francosko-arabske odnose.

Letos spet izmenjava otrok med Avstrijo in Jugoslavijo

Sveč za socialno politiko okrajnega ljudskega odbora Zagreb je dal pobudo za dogovor, po katerem bo v letošnjih počitnicah letovalo sto otrok iz zagrebškega okraja na Semmeringu, v zameno pa bo enakemu številu avstrijskih otrok omogočeno letovanje na jugoslovanskem Jadranu. Za vsako skupino jugoslovanskih in avstrijskih otrok je predvideno štiritedensko letovanje.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Razvoj jugoslovanske avtomobilske industrije

Na sestanku predstavnikov avtomobilske in motorne industrije Jugoslavije so sklepali o načrtih za bodočo avtomobilsko proizvodnjo. Iz poročila je razvidno, da bo avtomobilska in motorna industrija Jugoslavije leta 1956 proizvedla 13.200 traktorjev, 21.500 avtomobilov, 37.500 motornih koles in 12.740 motorjev za razna motorna vozila in ladje. Pogoj za dosego take proizvodnje pa je zidava nadaljnjih industrijskih obratov.

Obisk deželnih glavarjev v ZDA

Kakor smo poročali že svoječasno, je povabila ameriška vlada tri avstrijske deželne glavarje na študijski obisk v ZDA, kjer si bodo ogledali razne ustanove in

ureditve javnega življenja. Na sliki (AND) vidimo deželne glavarje Koroške, Štajerske in Tirolske v razgovoru z guvernerjem ameriške države Severne Karoline Cooleyem.

Ljubljanski festival že pripravljajo

Iz kratke časopisne poročice je mogoče razbrati, da se bo letošnji Ljubljanski festival začel 30. junija, ni pa še dokončno odločeno, ali bo trajal dva ali tri tedne. Zagotovljeno je že sodelovanje indonezijske plesne skupine. Čeprav pogodbe še niso podpisane, računajo, da bo nastopilo tudi beograjsko operno gledališče z opero »Konzul« in baleom »Kitajska pravljica«. Predvideni so tudi nastopi folklornih skupin »Kolo« iz Beograda in »Lado« iz Zagreba. Ljubljanska Opera bo pripravila »Prodno nevesto«, eksperimentalno gledališče pa se bo predstavlilo z »Botrom Andražem«. V okviru Ljubljanskega festivala bo sodeloval tudi Učiteljski pevski zbor, ki bo letos praznoval 30-letnico svojega obstoja.

Italijanska knjižna produkcija

Po zadnjih statističnih podatkih je izšlo v Italiji leta 1954 8514 novih del (1172 prevodov) nasproti 8599 v letu 1953, medtem ko je v Združenih državah Amerike izšlo 19.188 knjig, v Franciji pa 12.179. Manj ugodno je razmerje, ako vzamemo, da je prišlo v Italiji samo 465 novih del na milijon prebivalcev; s tem je dosegla Italija šele enajsto mesto za Norveško (1158), Dansko, Švico, Anglijo, Finsko, Grčijo, Belgijo, Holandijo, Poljsko, Češkoslovaško. Na vsakega prebivalca pride v Italiji le 3 kg knjig letno. Skupaj s šolskimi knjigami so izdali v Italiji za knjige približno 40 do 45 milijard lir (v ZDA 430 milijard iste valute). Največ je bilo tiskanih novosti v pripovedništvu (637) in poeziji (602), socijalnih in ekonomskih ved (574), a v vseh skupinah manj kot leta 1953.

Ljudsko-prosvetno delo tržaških Slovencev

Zadnje nedeljo so se v Trstu zbrali zastopniki slovenskih prosvetnih društev in drugih kulturnih ustanov tržaških Slovencev na letnem občnem zboru Slovenske prosvetne zveze. Zastopnik osrednje organizacije — Slovenske gospodarske kulturne zveze — je ob tej priložnosti poudaril v svojem pozdravnem govoru, da so bili tržaški Slovenci s tem, da je prešla uprava na tem ozemlju v italijanske roke, posavljani pred nova dejstva in da je zato njihova dolžnost, da se poslužijo pravice, ki jim jih zagotavlja Londonški sporazum in da se v prvi vrsti v čim večji meri poslužujejo svojega materne jezika v odnosu do oblasti.

Iz poročila o delu SPZ v zadnjem letu je razvidno, da je ta organizacija razvila svojo aktivnost predvsem za oživitve ljudsko-prosvetnega izživljanja in da se počasi izboljšujejo tudi materialne osnove za plodno ljudsko-prosvetno delovanje tržaških Slovencev. Pri tem je bila navedena dograditev odnosno obnova prosvetnih dvoran, v katerih pa se bo začela tudi gradnja osrednjega kulturnega doma v Trstu, ki bo brez dvoma prispeval k nadaljnjemu razvoju ljudsko-prosvetnega dela na Tržaškem.

Poleg tajniškega poročila je dnevni red obsegal še vrsto drugih pregledov, katerim je sledila živahna in razmeroma dol-

ga diskusija, v kateri so zastopniki posameznih društev spregovorili o problemih na terenu. Pokazalo se je občutno pomanjkanje pevovodij in drugih strokovnih kadrov, kar nameravajo v bodoče odpraviti s posebnimi tečaji, na katerih se bodo posamezni kulturni delavci izpopolnili za plodno delovanje v društvih. Po-

Lep motiv iz Trsta

leg tega pa imajo tržaški Slovenci pri svojem kulturno-prosvetnem delu precejšnje težave tudi vsled pomanjkanja prostora.

Pri volitvah novega odbora je bil za predsednika ponovno izvoljen dr. Andrej Budal.

KULTURNE DROBTINE

Knjiga o gradiščanskih Hrvatih

V izdaji Hrvaškega založniškega podjetja na Dunaju je izšla pred kratkim knjiga z naslovom »Naši Hrvati v dobi reformacije in prvo stoletje v novi domovini.« Avtor knjige je Ivan Dobrovič, bivši nadzornik šol gradiščanskih Hrvatov. Dobrovičeva knjiga je predvsem razprava o zgodovinskih bojih gradiščanskih Hrvatov v novi domovini, kamor so se zatekli pred Turki sred. XVI. stoletja.

Dunajsko gledališče bo gostovalo v Južni Ameriki

Dunajsko gledališče »Theater in der Josefstadt« bo kot prvo nemško govoreče gledališče julija in avgusta gostovalo v Južni Ameriki. Na povabilo nemške scene v Buenos Airesu bo dunajsko gledališče gostovalo razen v Buenos Airesu še v Rio de Janeiro, Sao Paolu, Montevideu, v Santiagu de Chile in Valparaisu. Upriporili bodo »Idealnega soproga« Oscarja Wilda, »Rendez-vous na Dunaju« Frija za Eckhardta in »Draga družina« Felicity Douglasa.

»Theater in der Josefstadt« bo letos zastopal Avstrijo tudi na mednarodnem gledališkem festivalu v Parizu in na koncu svoje južnoameriške turneje verjetno tudi v New Yorku.

Mozartova violina v Mozarteumu

Ob proslavah Mozartovega jubileja je Mozartova ustanova v Salzburgu, Mozarteum, dobila iz privatne posesti Mozartove koncertne violine. Instrument je Mozart, ko je leta 1781 dokončno zapustil Salzburg, podaril svoji sestrji, ta pa jo je leta 1820 prodala očetu neke svoje učence. Violina je nato še večkrat menjavala svojega lastnika, dokler ni sedaj prišla v posest Mozarteuma in tako obogalila zbirko predmetov, ki jih je uporabljal Mozart v času svojega življenja. Dokumente, da gre za pristno Mozartovo violino, bodo še naknadno objavili.

Ob proslavah v Mozartovi rojstni hiši 27. januarja je violina zopet zadonela, verjetno prvič po sto letih. Igrala je nanjo prof. Krista Richter-Steiner.

Prešeren v 25.000 izvodih

Gosudarstvenoe izdateljstvo hudožesvenoj literatury v Moskvi je izdalo izbor Prešernovih pesmi v ruskem prevodu. Uredil ga je N. Tihonov, pesmi pa so razen Tihonova prevajali še V. Lugovski, S. Sreivinski, M. Svetlov, M. Pavlov, M. Zendevič in L. Martinov. Novi izbor Prešernovih pesmi v ruščini je izšel v 25.000 izvodih. Urednik nekaj najpomembnejših Prešernovih pesmi, tako na primer Sonetov nesreče in drugih, žal ni uvrstil v izbor.

„Srečanje treh dežel“ v duhu prijateljstva

Celovško društvo »Edelweiss« je organiziralo tudi letos kulturno-družabno prireditev pod naslovom »Srečanje treh dežel«. Široko zasnovani kulturni program je vsekakor presegal okvir drugih zabavnih prireditev, ki se vrstijo ena za drugo. Kulturni program je trajal kar cele tri ure. Vsi udeleženci so bili zelo zadovoljni in marsikdo je izrazil željo, da bi take prireditve organizirali bolj pogosto.

Nastopale so folklorne skupine treh dežel: Avstrije, Jugoslavije in Italije. S programom je pričela domača folklorna skupina »Edelweiss«. Najprej je zaplesala koroški figuralni ples, v nadaljnjem izvajanju programa pa še nekaj drugih plesnih točk.

Sledili so italijanski folkloristi Danza-

rini di Lucinico iz Gorice, ki so zapletali nekaj plesov iz videmske pokrajine; pomladni in poročni ples ter kolo iz Rezije, katerim so dodali še različne druge plesse. Plesalci iz Italije je odlikovalo izredno doživeto, občutno, ljubko podajanje različnih plesnih likov. Pestro sliko pa so dale celotnemu ansamblu pisane obleke iz okolice Vidma.

Jugoslavijo oziroma Slovenijo je zastopala »Akademska folklorna plesna skupina France Marolt« iz Ljubljane, ki je zopet prinesla svojstvene plesse, čisto drugačne od italijanov in avstrijcev. Predvažali so narodne plesse iz Slovenije, Hrvaške in Vojvodine. Videti je bilo, da ima Maroltova plesna skupina že dolgoletno tradicijo in da so vsi g'bi pri plesalcih že tako ukoreninjeni, da so pri nasto-

pu čisto sproščeni, kar kvalitetno podajanje še poveča. Tudi pri ostalih folklornih skupinah je bilo podajanje brezhibno in življenjsko. Plesalci vseh treh skupin so želi veliko odobravanje in priznanje publike, ki je z velikim zanimanjem sledila pestremu sporedu. Program je poživilo tudi petje celovškega Ljudskega zbora.

Brez dvoma take prireditve mnogo prispevajo k spoznavanju in zblizanju med narodi in deželami, zato bi bilo koristno, če bi jih priredili čim več. S takim sodelovanjem se uspešno odpravljajo tudi različna nasprotja med narodi, kar je še posebnega pomena prav za razmere pri nas na Koroškem, kjer se gotovi krogi še vedno ne morejo odreči strupenemu sovraštvu, ki ga gojijo do vsega, kar je slovensko.

vse to bogastvo brez tradicije, to se pravi, brez predlog in vzorov. Ustvarjal je neznan pesnik, ki je živel med ljudstvom, čutil in mislil je tako, kot je čutilo in mislilo ljudstvo. Narodopisna dejstva pričajo, da se je na slovenski zemlji prav na Koroškem ohranilo največ pristnih, starih ostalin. Ze v koroških narječjih najdemo razne leksikalne starine in arhaične posebnosti.

Med redkimi ostalinami davnih staroslovenskih obredov sta se na Zilji prav do danes ohranila števanje in visoki rej. Poleg teh je na Koroškem ohranjenih še več arhaičnih svatbenih plesov, ki izpričujejo obliko staroslovenskih plesov. Po nekaterih slovenskih vaseh se je ohranilo do danes tudi jurjevanje. Največje bogastvo pa hranijo koroški Slovenci v narodni pesmi, to je pesmi, ki se poje in pri kateri sta besedilo in napev neločljivo združena. Spreminjajoč se vsebinsko in oblikovno se je po ustnem izročilu ohranilo do danes. Prav narodna pesem je bila tisto čarobno sredstvo, katerega so se stoletja zatirani koroški Slovenci vedno radi oprijemali. Pesem jih je spremljala vsepovsod, ustvarjala med njimi zavest skupnosti, pomagala ohranjati slovenstvo in budila vero v lepše čase. Kakor je nastalo besedilo pesmi svobodno, brez sodelovanja umetnika-mojstra, tako so se oglašili tudi njih napevi prosto iz duše ljudstva, iz veselega srca preprostih ljudi, zato so te pesmi postale last vseh, celotnega naroda. Vedno priljubljena, mnogo peta se je narodna pesem ohranila do današnjih dni.

V koroški narodni pesmi, to je med epskimi baladami, ki so predvsem doma na Zilji, lirskimi pesmimi, ljubezenskimi, otroškimi, nabožnimi in obrednimi, najdemo v Štrekljevi zbirki Slovenske narodne pesmi največ tako imenovanih šaljivih poskočnic, imenovanih okrogle. Na primer:

Je v Clovci študirov
je rajtov bit far
je pa dečvo zahledov
zapustov votar.

Nči lipa, nči fletna
kni dečva zame
pod nuje se buda
pa švedrasto bre.

Saj pravi Štrekelj sam v uvodu v drugo knjigo, da imajo teh pesmi največ Korošci, predvsem Rožani. Na Koroškem — in posebno v Rožu — so že od nekdaj doma zdrava šala, vesel dovtip, posebno pa so udomačene vesele popevke pristnega ljudskega humorja.

Začetki narodnega pesništva segajo na Koroškem v davno preteklost. Že v 8. stoletju je nastala v Karantaciji pesem o spokorjenem grešniku. Tudi praslavska obredna pesem, zahvalna pesem Najvišjemu bitju Bogu-Daritelju, se je ohranila na Koroškem, peli so jo pri ustoličevanju koroških vojvod. Znanе so še balade z družbeno in družinsko motiviko, poleg teh najdemo v Štrekljevi zbirki tudi koroške variante raznih kolednic.

Marija Janežič:

Doprinos koroških Slovencev
k občaslovenski književnosti in kulturi

(Iz gradiva za seminarsko nalogo)

UVOD

Delež, ki so ga prispevali koroški Slovenci k občaslovenski književnosti in kulturi, ni tako majhen, kot bi bilo pričakovati od ljudstva, ki se že od nekdaj bori za obstoj na svoji zemlji in ki je že stoletja izpostavljeno tujemu vplivu. Ta prispevek nikakor ni neznamen, če ga ocenjujemo s kulturno-politične plati; njegova vrednost se sicer zmanjša pri strogi kritični presoji z estetsko-umetniškega vidika, vsekakor pa je krivična in neutemeljena sodba, ki koroškim Slovincem sploh ne priznava samostojnega kulturnega življenja.

Politične in kulturne razmere na Koroškem so bile take, v kakršnih bi se težko razvila močna literarna osebnost slovenske narodnosti. Koroški slovenski človek, vzgojen v nemški šoli, od mladih let zapostavljen, je moral bojevati dvojni boj. Boj za gmotni in narodni obstanek je zahteval celega človeka. Severna stran slovenske Koroške je bila v teku sto-

Opomba uredništva:

Pri ponatisu odlomkov iz razprave, ki jih začnemo objavljati v današnji številki, smo zaradi večje preglednosti opustili navedbo virov, ki se jih je posluževala avtorica pri zbiranju in proučevanju gradiva.

I.
NARODNO PESNIŠTVO

Kot ostali Slovenci se tudi Korošci ponajbo z bogatim zakladom ljudskega pesništva v vezani in nevezani besedi. Ta ljudski zaklad ni bil ne pisan ne tiskan, dedoval se je le po ustnem izročilu iz roda v rod. V njem je razodeta zgodovina in vsa duša ter čutenje ljudstva v davnih stoletjih. V teh umetninah — pripovedki, bajki, pravljici, legendi, basni, pesmi, pregovoru in uganki — je vidna duševna bit najširših ljudskih plasti. Prav iz narodnega blaga moremo razbrati, kako je ljudstvo nekoč živelo in delovalo. Veličina ljudskega pesništva nam je povsem jasna šele, ko upoštevamo dejstvo, da je ljudstvo ustvarjalo

Plodno sodelovanje v libuškem občinskem odboru

Libuški občinski odbor se je minulo nedeljo sestal k svoji seji, pri kateri je v prvi vrsti obravnaval letni obračun za preteklo leto ter osnu ek proračuna za leto 1956.

Pred prehodom na drevni red se je g. župan Osterman v toplih besedah spomnil nedavno preminulega odbornika Hanzija Hartmana in podčrtal njegove zasluge kot za blaginjo občine vnegega ter preudarne svetovalec v zadevah občnskega gospodarstva. Navzoči odborniki so se dvignili s sedežev in nekaj trenutkov molče počastili njegov spomin.

Nato je za namestnika prerano umlega odbornika zaprisegel Lovrota Počnik, kar se je prešlo na drevni red.

Občinski tajnik Obertausch je v podrobnem razložil in prečital postavke prejemkov in izdatkov iz rednega in izrednega računa v minulem letu. Iz prometa je bilo razvidno, da je libuška občina v preteklem poslovnem letu gospodarila s precejšnjimi vsotami, ki so bile potrebne za koristne in važne naprave v občini. Velikega pomena je, da je občinskemu odboru uspelo, da je občina po razmeroma ugodnih pogojih kupila hišo na zelo pripravnem kraju v Pliberku, kjer ima občinski urad primerne poslovne prostore: pisarno, kabinet za župana, kjer lahko sprejema stranke, in sejno dvorano. Drugi veliki uspeh je moderna obnova zgornjelibuške šole in izgradnja učiteljskih stanovanj. V delu pa je tudi začel na izgradnja prepotrebne vodovoda. Vse te akcije so občinski proračun obremenjevale, toda z lastnimi sredstvi, nadalje s pomembnimi subvencijami, ki jih je odboru uspelo doseči, ter ugodnemu izposojilu izkazuje obračun zadovoljive rezultate. Redni obračun izkazuje 407.338 prejemkov ter 406.314 šilingov izdatkov.

Izvederji načrti so lep dokaz dejavnosti občinskega odbora, ugoden zaključek računov pa govori o dobrem in prometnem gospodarstvu v občinski upravi ter je dokaz složnega in smotrnega skupnega dela vseh. To dejstvo so tudi vsi priznali in predlog odbornika Primoschitz za razrešitev županu, združenega z zahvalo predvsem županu in njegovemu namestniku, je bil soglasno sprejet.

Nato je odbor odobril osnutek občinskega proračuna za leto 1956, ki predvideva v prejemkih 372.910 in v izdatkih 445.190 šilingov. Primanjkljaj bodo po možnosti izravnali iz dotacije, ki je županu od merodajne strani pravzaprav že zagotovljena. V tekočem letu je najvažnejši problem nadaljevanje izgradnje vodovoda. Občinske doklade na zemljiški davek ostanejo v višini kakor lani, namreč 300 odstotkov.

Končno je odbor pozitivno rešil nekaj prošenj za podpore za preskrbo starih in onemoglih.

Značilno na tej seji je bilo, da je zgor-

njelibuški šolski vodja Vogel prišel na sejo ko poslušalec in privedel seboj nekaj mladih kmečkih sinov, nadarjenih učenec nadaljevalne šole, ki so z velikim zanimanjem prvič v svojem življenju prisostvovali dogajanjem v občinski sobi in nekoliko spoznali prizadevanje in naloge, ki pripadajo odgovornim v državi v ma-

lem, kakor je občinska ustanova. Brez dvoma je bila radučiteljeva zamisel dobra ter je lahko zgled za ponemanje.

Po seji je župan povabil občinski odbor na družaben sestanek v gostilno pri Lamu, kjer se je poleg sproščene družabnosti sprožila tudi marsikakšna korisna misel in pobuda.

Šofer rešil življenje potnikom avtobusa

Pretekli teden v sredo bi pri železniškem prelazu Celovec—jezero prišlo skoraj 30 potnikov ob življenje, če ne bi šofer Franc Habernik v zadnjem trenutku duševno prisotno in pravilno ravnal. Ko se je okoli poldne blizal s svojim avtobusom železniškemu prelazu, mu je čuvaj zapornice že z roko pokazal, naj voz preko proge. Ko je bil z avtobusom samo še okoli en meter pred progjo, je zapazil, da se z leve strani le še okoli 60 metrov oddaljen bliža motorni vlak z veliko brzino. Bliskovito je pritisnil vozilo na najvišjo turo, ker če bi bil po-

robene besede. Šele potem so se zavedli in polni hvaležnosti spoznali, kakšni nevarnosti so ušli zaradi duševne prisotnosti voznika.

Čuvaja zapornice so takoj suspendirali iz službe, ker je zapornice prepozno zaprl. Šoferju Haberniku pa, ki je preprečil nesrečo, je namesnik deželnega glavarja Krassnig v imenu dežele pismeno izrekel priznanje in zahvalo. Celovski magistrat je šoferjevo zgledno delanje ob navzočnosti podžupana Pogatschniga tudi počastil in mu izrekel zahvalo in priznanje, ter mu v imenu mestnih obrazov izročil

Gojenci in učiteljski zbor kmetijske šole Podravlje vabijo

kmečko mladino, vse prijatelje in znance na svojo

zaključno prireditev,

ki bo v nedeljo, 25. marca 1956 ob 1/2 10. uri v prostorih gostilne Maček v Podravljah.

Udeleženci bodo deležni zanimivega in veselega programa.

tegnil zavoro, bi bila usodna nesreča nezogibna. Z brzino je hotel preko račnic, v tem trenutku pa je padla izhodna zapornica, katero je s sunkom prebil in prav isti trenutek je bil za avtobusom zdrvel mimo tudi že vlak.

Kakor so pozneje ugotovili, je bila razdalja med avtobusom in vlakom samo nekaj 20 do 30 centimetrov. Po dogodku, pri katerem lahko govorijo o veliki sreči, so bili potniki popolnoma prepašeni in nekaj časa sploh niso mogli spregovoriti

denarno darilo s pripombo, naj tega darila ne smatra kot plačilo, ker takega dejanja sploh ni mogoče poplačati. Pa tudi občina v Krivi Vrbi, iz katere je bila večina potnikov, je vrlemu šoferju v imenu hvaležnih občanov izročila pismeno zahvalo ter iz občinskih sredstev in prispevkov potnikov nagrado v znesku 1000 šilingov. Habernik, ki je oče treh otrok, se je za priznanja in darove iskreno zahvalil, mnogo večja nagrada pa mu je notranja zavest, da se mu je posrečilo lepo dejanje.

Razne vesti iz Koroške

Na Komlju pri Pliberku je minulo nedeljo pogorela bajta, kjer je stanovala Apolonija Sačen. Lesene hiše ni bilo mogoče rešiti, ker zaradi pomanjkanja vode niso mogli gasiti. Zgoreli so tudi trije sodi, v katerih je bilo okoli 1000 litrov mošta, ter šest metrov drv in razni drugi inventarni predmeti.

V nekem stanovanju v Beljaku se je nedavno v jutranji uri pojavil eksekutor in zahteval od stranke plačilo carinske kazni v znesku 276.60 šilinga. Dolžnika samega ni bilo doma, žena pa je začela uradnika silno psovati. Nato sta prihitela še sin in hčera ter sta se tudi vključila v hudo psovaje. Eksekutor je hotel nato zarubiti radio in prilepiti znamko, ki pomeni, da je predmet zaplenjen. Pri tem uradovanju pa so ga vsi trije zgrabili in posilnili proč, da svoje namere ni mogel izvesti. Seve je bila proti vsem trem vložena ovadba zaradi žaljenja uradne časti in suma javnega nasilstva, ker je davčni uradnik storil pravzaprav le svojo službeno dolžnost.

V gozdu pri Doleh pri Vrbi je železniški upokojenec Anton Winkler pomagal pri sečnji lesa. Pri tem opravilu se je hudo ponesrečil in deloma tudi zaradi neprevidnosti. Na drevo je namreč privezal vrvo, da bi z njo potegnili drevo, da bi padlo v določeno smer. Sam si je vrvo zavezal okoli pasu, z rokami pa je vlekel za vrvo. Primerilo pa se je, da drevesa ni obvladal ter je kljub njegovemu naporu padlo v drugo smer. Ker je imel vrvo privezan okoli pasu, se ni mogel sprostiti in tako ga je drevo sunkovito potegnilo nekaj metrov za seboj. Nato je treščil na tla, kjer je zadobil smrtno nevarne poškodbe na glavi. Nesrečnega moža so prepeljali v bolnišnico v Beljak.

Meseca februarja so organi pri prometnem oddelku v Krivi Vrbi na področju koroške žandarmerijske komande izrekli proti 14 voznikom motornih vozil pozvarila, 46 so jih kaznovali v lastnem območju, proti 38 pa so napravili ovadbe. Proti drugim kršiteljem prometnih predpisov so nastopili v dveh primerih s posvarili, v 16 pa s kaznijo v lastnem območju.

Profesor Franjo Grafenauer umrl

Dne 28. februarja so v Ljubljani pokopali profesorja Franja Grafenauerja, domačina iz Zilje na Koroškem. Pokojni se je rodil leta 1894 v St. Lenartu pri Sedmih Sudencih. Gimnazijo je študiral v Beljaku in končno v Celovcu. Po prvi vojni se je preselil v Jugoslavijo ter študiral na univerzi v Ljubljani in Beogradu. Nato je služboval kot profesor v raznih krajih Jugoslavije in nazadnje do svoje bolezn v St. Vidu pri Ljubljani.

V svojem vsestranskem delu posvečenem življenju se je udeleževal tudi li-

rarno ter sodeloval pri raznih listih in publikacijah. Izpod njegovega peresa je v koroški številki »Planinskega vestnika« objavljena obširna razprava »Iz Področja do Osoj«, ki jo je pisal z veliko ljubeznijo do svoje rodne domovine.

Ob pogrebni svečanosti so se od pokojnega poslovili njegovi stanovski ovariši in dijaki šenvidske gimnazije. V imenu Kluba koroških Slovencev in njegovih sošolcev mu je v slovo spregovoril dr. Julij Felaher, ki je orisal njegovo življenjsko pot.

V Kamniku je preminula Terezija Horvat

V starosti 87 let je dne 4. marca umrla v Kamniku v Sloveniji Terezija Horvat, vdova po znanem šolskem upravitelju in glasbeniku Lovru Horvatu, ki je umrl že leta 1938. Bila je rojena Korošica-Ziljanka in sicer v Skobcih v občini Smerče. Njen mož, rojen v St. Janžu v Rožu, je bil zaveden slovenski šolnik ter znan organizator pevskih zborov, na Koroškem jih je ustanovil enajst. Njegova službena pot na Koroškem je bila pestra, deloval je v St. Ilju, Kazazah, Gorjah, Čačah, nekaj časa v Pontblju in nato v Globasnici. Pred svojo upokojevijo je bil šolski upravitelj na Prevaljah.

Vsepovsod ga je pokojna žena zvesto spremljala ter se tudi sama udeleževala v pevskih zborih, posebno v Gorjah in Čačah. Rodila je osem otrok. Hudo jo je zadela usoda sina medicince Franja, ki je pri kopanju v Savi utonil. Njen mož je leta 1932 izdal zvezek »Venec koroških možkih zborov«. V tej pesmarici je objavil tudi svoje prevode petih pesmi Tomaža Koschate.

Starejši generaciji je zavedna Horvatova učiteljska družina še v mnogih krajih na Koroškem v lepem spominu, zato naj veljajo te kraje vrstice nedavno preminuli Tereziji Horvat v blag spomin.

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

VABILO

Slovensko prosvetno društvo »Bilka« v Bilčovsu in Slovensko prosvetno društvo »Gorjanci« v Komari vesi bosta v nedeljo, dne 18. marca 1956, ob 19.30 uri, priredili

skupni pevski koncert

v dvorani pri Miklavžu v Bilčovsu.

Vedno z veseljem poslušamo našo v srce segajočo domačo pesem, zato tudi v priložnosti ne bomo zamudili ter se bomo spet v obilem številu srečali na tem koncertu.

Pliberk

Živinski in blagovni sejem v Pliberku, ki se vsako leto ponavlja v sredpostu, pride že v čas, ko običajno pomlad že s krepkimi koraki prihaja v deželo. Ta sejem je bil letos minuli ponedeljek. Ponoči in zjutraj pa je padal sneg in veter ga je nožil v ostrih vrtincih. Ljudje, ki kljub temu niso hoteli zamuditi sejma, so se napotili po zasneženih poteh proti mestu, ki si je nadelo zimsko podobo.

Ker je ljudem s podeželja še pripuščal čas, ko pomladansko delo zaradi neugodnega vremena še ni v razmahu, je bil obisk na sejmskem dnevu precej številan. Kupčija in trgovanje je bilo bolj mlačno, zato pa so ljudje raje napolnili gostinske prostore, ki jih je dovolj. Stari in mladi znanci so med seboj nekoliko pokramljali, si poročili svoje težkoče ter se tudi nekoliko poveselili. Kdor pa hoče kaj kupiti, ima pri domačih trgovcih vedno dovolj ponudbe in izbire na razpolago, zato si sejem ogleda več ali manj le iz radovednosti.

Djekše

V Četrtek minulega tedna se je v nekem gozdu pri Djekšah primerila delovna nesreča, ki je zahtevala življenje mladega človeka. Komaj 18-letni kmečki delavec Ludovik Volmer iz Vodivnice v občini Vovbre je pomagal kmetu Ambrožu sekati les. Proti poldnevju je že bilo, ko sta posekala še eno smreko. Drevo je zaradi močnega vetra padlo v drugo smer, kakor pa s a ga nameravala podreti. Mladi delavec se ni več utegnil umakniti ter ga je drevo zadelo z vso silo. Udarec ga je tako hudo poškodoval, da je kmalu nato podlegel poškodbam. Tragična smrt mladega Ludovika je vse globoko ganila.

Film o koroškem velesejmu

V sredo so v Volkskinu v Celovcu prvič predvajali film o koroškem velesejmu, ki so ga snemali lansko leto. Posnetek filma je posrečen in odličen v barvah. V inozemstvu je že doživel veliko priznanje, na primer v Frankfurtu ob otvoritvi mednarodnega velesejma, ko so ga predvajali pred zastopniki tiska. Vsi so izjavili, da je film zelo uspešno propagandno sredstvo za koroški velesejem. Film je dolg 232 metrov, predvajanje pa traja 13 minut.

Film pa ni samo izvršno propagandno sredstvo za velesejem, temveč bo koristil tudi pojačenju tujskega prometa. Poleg velesejskega dogajanja prikazuje tudi zanimivosti celovškega mesta, ki ga imenujejo »vrta mesto« (Gartenstadt), ter lepote iz okolice Vrbskega jezera. Film osvaja v Celovcu in inozemstvu prijatelje ne samo za Celovec temveč za vso Koroško ter tako koristi razvoju dobičkanosnega tujskega prometa.

Jožefovo ni zakonit praznik

Na mnoga ugibanja, če je Jožefovo zakonit praznik ali ne, objavljamo, da ta dan ni praznik v smislu zakonitih določil o prazniškem počitku. Zaradi tega tudi ne veljajo določila o plačah, ki so merodajna za zakonite praznike ne glede na to, če v posameznih obratih delajo ali ne.

KOLENDAR

Petek, 16. marec: Hilarij
Sobota, 17. marec: Jedert
Nedelja, 18. marec: Ciril
Ponedeljek, 19. marec: Jožef
Torek, 20. marec: Feliks
Sreda, 21. marec: Benedikt
Četrtek, 22. marec: Nikolaj

O štirih pametnih ministrih

Nekoč je živel v Indiji kralj, ki je imel štiri zelo pametne ministre. Nekega dne je zahteval, da se zviša davek v državi, ministri pa so bili odločno proti temu ukrepu.

Tedaj pa se je kralj razjezil, pognal ministre s svojega dvora, jim odvzel vse bogastvo in premoženje ter jih pregnal iz dežele.

Ko so ministri odhajali iz glavnega mesta, so zapazili sled neke kamele ter so začeli o tem pogovor.

Njihov razgovor je prekinil neki trgovec, ki jih je vprašal: »Ali ste videli morda kakšno kamelo? Moja se mi je izgubila.«

Minister vpraša trgovca, ali ni kamela

slučajno hroma na eno nogo, drugi povpraša, če ni morda slepa na desno oko, tretji vpraša, če ima žival kratek rep, a četrti je hotel vedeti, če ni žival morda bolna.

»Popolnoma pravilno. Ni sam ne bi znal tako izvrstno opisati svoje živali,« pravi trgovec. »povejte mi torej, kje je?« Ali minister odvrne: »Ne vemo, kje je tvoja kamela, niti videl je nismo.«

»Kako to, da ne veste, kje je moja žival?« zakliče ogorčeno trgovec, »kako bi jo pa znali drugače tako natančno opisati! Našli ste jo in prodali. Pri ožil se bom pri kralju.«

Zares, trgovec se je vrnil v mesto in vložil tožbe pri kralju.

Vladar je takoj ukazal, da se morajo ministri vrniti, velel jih je zapreti in rekel, da jih bo dal mučiti, če ne bodo povedali resnice.

»Če niste v deli kamele, kako morete reči, da je hroma, slepa, da ima kratek rep in da je bolna?«

»Videl sem samo tri s opinj in po njih

smo sklepali, da mora biti hroma,« se zagovarja prvi minister.

»Opazil sem, da je bilo samo na levi strani ceste listje oglodano in sem zato suml, da je slepa na desno oko,« odvrne drugi minister.

»Na poti sem opazil sledove krvi,« dostavi tretji minister, »komarji in muhe so jo morali zbadati, a žival se jih ni mogla otresti, ker ni imela dolgega repa.«

»Na osnovi stopinj v pesku sem prišel do zaključka, da so prednje noge zapuščale bolj globoke udrtine v pesku kot zadnje. Zato se mi je zdelo, da ima žival bolečino v trebuhu ter stopa slabše na zadnjih nogah,« je končal četrti minister.

Ko je kralj slišal razlago svojih podanikov, je uvidel, kake pametne ljudi ima okrog sebe.

»Moje ravnanje z vami je bilo napačno ter zgrešeno,« reče ministrom. »Ko ste mi svetovali, naj ne zvišam davkov, vas nisem hotel poslušati. Sedaj pa bom ustavil zvišanje davkov, vi pa boste os ali še nadalje moji ministri.«

Hvaležni krokar
Islandski kmetje proučujejo, da so nekoč gorski plazovi uničili nekaj kmetij v Vatrusdalju v severnih krajih. Plaz se je privlekel z gore Vatrusdal. Eni izmed teh kmetij so pravili Guldberstad.

Kmetova hčerka na Guldberstadu je bila navajena, da je svojo hrano delila s krogarjem na dvorišču.

Nekoč pa, ko mu je ponudila hrano skozi okno kot po navadi, je krogar ni hotel vzeti. Deklica se je zelo začudila in je odšla z jedjo iz hiše na dvorišče. Krogar

se ji je približal, toda jedi še zmeraj ni hotel vzeti, čeprav se mu je pozralo, da je lačen. Deklica je šla za njim na njivo blizu kmetije.

Komaj s a prišla do tja, je deklica zaslišala s hrba strašno bobnenje in naenkrat se je vsul z vrha plaz. Spustil se je na obeh straneh deklice in krogarja, ni pa se dotaknil mesta, kjer sta stala. Zdrvel pa je plaz čez kmetijo in uničil vse živo in mrvo, kar je bilo v njej.

Tako je krogar poplačal deklici hrano, ki mu jo je dajala.

Islandska pravljica

Stric Jaka — vremenoslovec

V preteklem letu, ko je bilo skoraj vsak dan deževno, je Tinček obupal nad vremenom. Hotel se je kopati, barometer je kazal na »lepo«, ko pa je prišel do reke, se je ulilo kot iz škafa in s kopanjem ni bilo nič. Ampak barometer je še vedno kazal na »lepo«. Drugič je moral očetu pomagati na vrtu. Barometer je kazal na »dež«, Tinček se je že veselil, lahko bo ostal doma in prebiral Robinsona. Toda kako je vreme res muhasto. Nebo je bilo brez oblčka, sonce je lepo sijalo in pripekalo. Tonček pa se je »kopal« na vrtu v potu svojega obraza.

Imel pa je Tinček dobrega starega strica Jaka. Poročil mu je:

»Niti barometer ne sledi več temu muhastemu vremenu.«

Hudomu ni stric Jaka se je samo nasmel in dejal:

»Tinček, jaz pa poznam popolnoma zanesljivo sredsvo za ugotavljanje vremena.«

Tinček je kar poskočil od veselja: »Povej mi ga!«

Stric Jaka pokaže na ostanek vrvi, ki je visel na vrtu:

»Poglej tisti konec vrvi tam. Tam lahko razbereš vse vremenske napovedi točno in enostavno takole:

Vreme je lepo — če je vrv suha, deževno — če je mokra, spremenljivo, če je vrv enkrat mokra, enkrat suha, vetrovno, če vrv niha sem in tja in mrzlo, če je vrv zmrznjena.

Strica Jaka Tinček ni več prosil za nasvet o vremenu. Kaj pa bi vi?

Cin — cin — cin . . .

Zbudil sem se! V podzemski poseljici mi je bilo toplo. Ozrl sem se naokoli, a vse cvetlice so še spale. Zlezal sem izpod odejice, za s'lo pospravil ležišče in smuknil na ok vijolici. Skušal sem jo zbuditi. A ona se je le jezno obrnila in rekla: »Pusti me, tako sem še zaspala!« Močno je zazdehal in spet zaspala.

Tik vijolice je ležala trobentica. Nisem je skušal vzdramiti, ker je še smrčala, kot bi hotela spati še celih sto let.

»Nič zato, bom šel pa sam na rajžo!

Prvi bom na zemlji, kaj ne bo to častno?« — Tako sem razmišljeval, zraven pa z vsilo poganjal skozi debelo plast prsti.

Ril sem, malo počival, — in zopet ril. Dosegel sem cilj! Toda, — saj sem začel? — Joj, kje sem, kje? Kje je zelena trava, kje je toplo sonce? —

Samo mrzel sneg se je razprostiral krog mene. Debela smreka, ki je stala na obronku, me je jezno gledala. »Kaj delaš ukaj, norec? Z'na je še!«

Zajokal sem! Vroč solze so mi zdrsele preko lic v sneg — in talil se je. Že sem stal na kopnem, a kljub temu me je neusmiljeno zeblo. Začel sem klicati na pomoč. »Cin — cin — cin . . .«, najprej rahlo, potem pa z vsilo: »Cin — cin — cin . . .!«

In tedaj me je uslišala pomlad. Topel veter je zapihl. Sneg je skopnel. Zjutraj pa se je na nebu zasmejalo zlato sonce.

Ali uganete, koga sem še zagledal? — Seveda, škorčke — zamorčke, ki so se v celih jahah vračali z juga.

Za svojo prevzetnost sem bil strogo kaznovan. Od tega časa moram vstajati zmeraj prvi. Na zemlji je takrat še mraz, kajti pomlad čaka leto za leto na moj klic — in šele potem pride v deželo. Vidite, takšen posel imam!

Saj menda veste, kdo da sem? — Dovolite, da se predstavim: »Zvonček-bahač!« M. M.

Za šalo: INKOGNITO

Skandinavske dežele so znane po preproščini svojih šeg in navad. Nekoč je prišel v veleblagovnico priletel visok gospod, si nakupil mnogo stvari, nato pa je želel še telefonirati enemu izmed ravnateljev firme. Prosil je za dovoljenje in ga seveda dobil. Ko je prodajalka snela slušalko, je vprašala:

»V čem imenu želite govoriti?«

»V imenu njegovega veličanstva,« pojasni stari gospod.

»Bežite no, stari, brez šale!« mu reče mladenka.

»Saj sem kralj,« ugovarja kupec ljubezno. Mlada uslužbenka se zmedeno opravičuje. Vladar pa je bil tako malo hud na neizkušeno prodajalko, da ji je drugo jutro poslal vrečo sladkorčkov z besedami: »Brez šale od starega!«

Gato je skočil v jašek. Iz majhne vdolbine je potegnil kozarec s steno, ki ga je napajalo olje ribje konzerve. Prižgal ga je. Šibki plamen je medlo osvetljeval raztrgano, razpokano tla . . . ogromne mreže pajčevine . . . nagradene kupe sveže zemlje . . . grobo izkopano jamo — jašek. Neutrjenega človeka, ki bi se mu nenadno razkril ta svet, bi zabeležilo od hladu in groze, Gatu pa še mar ni bilo: ne te počasne oblike, ne hladu in vlage, ne surovosti tal in zemlje . . .

Pri jašku so jih čakale delovne obleke. V naglici so se preoblekli. Gato je potegnil nase krače, blatne hlače. Za srajco se ni odločil. »Prevroče bo pri kopanju.« Črt in Dušan sta si preoblekla tudi srajci. Dvigavanje in odnašanje zemlje je neenakomerno, popolnoma odvisno od kopača.

Gato je stal v jašku, ki je bil kaka dva metra globok. Bleda lučka je medlo osvetljevala močno, riavo, mišičasto telo. Vnoči je pregledal brlivko, se sklonil in zlezal v rov, ki se je začel na dnu jaška. Gatova močna pleča so napolnila ozko luk-

njo. Plazil se je previdno naprej, opirajoč se na komolce. Kmalu je bil na koncu rova. Izkopanih je bilo sedem metrov.

Danes bo moral preizkusiti novo orodje: leseni klin, ki ga je izdelal dopoldne. Klin je kakor bodalce. Doslej je kopal z lopatko, ki jo je z ljubeznivim nasmeškom krstil za »smeišnico«. Res je bila podobna smetiščnici. Bila je kakor vlija iz enega kosa lesa. Napravil jo je iz deščice zaboja. Kopanje z njo je bilo počasno, vendar sta se ji grušč in prst kar volino vdajala. Ves jašek so izkopali s takimi lopatkami. V rovu pa so se manj obnesle. Posale so okorne. Zato je že dalj časa mislil na novo orodje: na klin in na zagozdo, saj so dela v rovu kakor vrtnanje s svedrom v trdo snov.

Gato je potipal okno rova: tu droben pesek, spominjajoč na mivko iz Save, tam večji okrogli kamni, podobni drobnejšemu prodju gramoznih jam. Prsti, tudi jalone, ni bilo. Vedel je, da je dober mešer in pol pod rušo. Seznanil se je z valujočimi plasmami furlanske zemlje bolj ko z domačini iz Zasavja. Njene muhe je občutil kot rane, njeno voljnost in vdajanje kot hladilo.

Zamahnil je z novim klinom po največjih kamnih. Na o pa v pesek, enkrat, dvakrat, neprestano. Kamenje se je brez odpora krusilo, pesek se je vsipal.

»To je pravo orodje,« se je razvnel. »Strganje s klinom je vse kaj drugega ko

ubadanje z lopatko.« Bil je vesel kakor otrok.

Privzdgnil je telo, da je bilo kakor napek lok. Pogled se mu je med nogama prebil do jaška. Lučka v okenčku je brlela kakor kresnica, toda bila je popolnoma v desnem kotu. Ustrašil se je. »Bolj na levo! Luč mora biti vedno v sredi!« Še kak dan, dva, pa bi bil zgrešil smer. Popravil jo je.

Na tleh se je kopicilo postrganega peska in kamenja, ki ga je vedno bolj oviralo. »Če bo šlo tako naprej, izkopljem danes tri metre.« Doslej je bil najdaljši izkop dva metra. Z močnimi, velikimi rokami je potiskal grušč k nogam, od koder ga je odnašal Dušan. »Do večera bom že pod žicami, nato sentinel, koruza, prostost.«

Vlažna roka mu je krepkeje s'isnila strgalnik. Misli so mu švigale nazaj: selitve, zavesa, pila, lopatka, brlivka, strgalnik. Korak za korakom. S kol'kšno ljubeznijo je vse to napravil! Ko je zadnjič izdelal »smeišnico«, je ves nasmejan pritekkel k Štefanu, skrivajoč lopačko za sukničjem. Štefan ga prvi hip sploh ni razumel. Začuden ga je pogledal. Šele takrat se je Gato zavedel in mu razkril svoje veselje. Včeraj pa se je igral kar z vsem: s smetiščnico, strgalnikom in zagozdo. Težkal jih je po rokah, jih metal v zrak in si zabadal strgalnik v kožo, kot da bi preizkušal njegovo ostrino. Potem pa ga

je kot če-niško bodalo dvignil nad Črtovo glavo in divje izbuljil oči. Črt se je skremžil od strahu in mile prošnje, nenedoma pa je zagrabil Gata za roko in ga vrgel vznak na ležišče. Strgalnika pa mu Črt le ni mogel izviti . . .

Gatove misli in spomini so se utrinjali v temi telesnega napora: porajali so se in izginjali nedomišljeni. Ko je kmalu po prihodu v kampo ležal na svojem prvotnem ležišču, mu je prvič šinila v glavo misel na rov. Tistega dne je ležal stari Miha na sosednjem pogradu, zvijal žico in jo spuščal skozi špranjo v klet. »Kaj pa boš s to žico?« ga je mirno vprašal. Miha ga je pogledal izpod čela: »Kuhalnik bom delal.« »Kuhalnik?« »Žico bom priklopil na napeljavo in jim kradel tok. Če mi bodo z doma poslali koruzno moko, si bom skuhal žgancev. Tudi drugi delajo tako — « »A, zato so žarnice tako medle, kadar začno kuhalniki delati!« — Miha je spet začel odvijati žico in jo spuščati v špranjo. Gato ga je gledal v obraz, ki je bil uprt v tla: še bolj droben, izpit in star se mu je zdel ko po navadi, kadar ga je gledal iz oči v oči. Hipoma pa mu je — kot gospodinji posoda iz rok — ušlo: »Kaj pa meriš z žico?« »Rad bi zvedel, koliko je od pada do zemlje.« »Čemu ti bo to?« Nato Miha tiše, zaupneje: »Ti še ne veš, kaj je kolera!« Mihi so tako izstopile oči, da je Gato videl vse njihov temnorjavi,

Vsakdanja nega obleke

Ako obleko skrbno in previdno negujemo, jo nosimo dosi dalj, kot če se zanj ne zmenimo in pustimo prašno, zmečkano, mokro itd. S tem, da jo negujemo, varčujemo tudi z denarjem, smo pa tudi vedno lepo oblečeni in napravljamo na svojo okolico urejen vtis.

Brž ko pridemo domov, se moramo preobleči. Odloženo obleko pa obesimo na obešalniki in je ne obesimo v omaro, ampak jo denemo km na zrak, da se prezrači in če je prepojena, tudi posuši. Važno je, da imamo take obešalnike, ki segajo prav do začetka rokavov, ker le tako obleko vedno, da obdrži pravilno obliko. Za plašč, kostume in tudi dvo-delne obleke si kupimo posebne obešalnike, ki so na ramenih dovolj široki in okrepjeni ter izoblikovani po telesu in tudi za vratom.

Prašno obleko skrtačimo. Pogosto krtačenje, posebno še s posebno krtačo, ki izvleče drobna vlakna iz nitk, obleko uničuje prav tako kakor prah, ki krtačo razide. Madeže odstranimo takoj in ne čakamo, da zastarajo. Mokro obleko moramo posušiti na obešalniku. Volnene tkanine so blizu šedilnika ali vroče peči kvartiro. Volna zaradi vročine izgubi svojo prožnost in postane krhka.

Mastno in umazano oblogo odstranimo z ovrtnika z mešanico salmiaka in mlačne vode. Paziti pa moramo, da ovrtnika ne zmočimo preveč, ker posledica večkrat sušča barvo. Očiščeni del zlikamo čez krpo po kroju.

Zelo priporočljivo je, da ne nosimo iste obleke doli časa neprestano, ampak da obleke večkrat menjamo. S tem jim življenjsko dobo zelo podaljšamo. Na ta način se večkrat prezračijo, posuše in spočijejo.

Pogosto likanje volnenim oblekam in drugim volnenim izdelkom tudi škoduje. Kadar pa se odločimo za likanje, moramo obleko temeljito očistiti, odstraniti prah in madeže in jo likati čez vlažno krpo. Paziti moramo, da z likanjem ohranimo obleki kroj, to se pravi, da je ne razlikamo in razvlečemo na nepravilnih mestih.

Splakovanje perila pozimi ni prijetno

Res da pozimi ni prijetno imeti opravka z mrzlo vodo, kar pa gospodinjic morajo imeti, posebno še takrat, kadar izplakujejo perilo. Gospodinjic se po navadi tega dneva kar boji. Vendar pa si danes tudi v tem primeru lahko nekoliko pomagamo in olajšamo delo. Pomagamo si na ta način, da si na roke nataknemo volnene rokavice, čez te pa si poregnemo tanke gumijaste rokavice. Tako mrza ne občutimo, delo pa kljub temu lahko temeljito opravimo. Perilo tudi lahko obešamo z rokavicami.

vedno na pol skriti krog z zenico v sredi. »Srečal sem se z njo v prvi sverovni vojni v Karpatih.« Miha je bilo očitno strah. »Pa kaj nameravaš?« je silil vanj Gato. Miha je šepnil: »Če bi izbruhnila kolera, nas bi vse pobili. Jaz pa bi se jim rad skrtil. Izkopal bi si jama, pa merim, koliko je do zemlje.« Mihova groza pred kolero in misel na jama je Gata spodbudila na razmišljanje o rovu. To je bilo še pred oficirskim begom. »Ko sem takrat sprožil predlog o rovu, me ni hotel nihče poslušati. Zdaj pa je le prišlo na moje.« Udaril je z vso močjo s srgalnikom. Majhen plaz peska se mu je vsul proti prsim.

Dušan je na dveh koncih spel deko z žico. Potem jo je skrbno pretipal. Je dovolj trdno speta? Bo prikladna za odnašanje peska, kamenja in zemlje? Danes so se prvič odločili za deko. Lesena škatla se ni več obesla. Za dviganje zemlje iz jaška je bila dobra, v rovu pa se je spopadala s krhkimi stenami in jih kručila.

Dušan se je z deko splazil h Gatu. Otipal je njegove gole noge. Gato je prenehel kopati. Zaslišal je nov šum, drugačen kot pri strganju: Gato je odrival izkopani gručki proti nogam. Dušan se je pomaknil še bliže k njemu. Pred sabo je imel deko. Zajemal je polna prgišča peska in jih suščal vanjo. Čudil se je: Šele dobrih deset minut je Gato kopal in že ni bilo ne konca ne kraja dragoceni izkopanini. Deko je bila že nabrekla.

Z A G O S P O D I N J O I N D O M

Alkohol ne greje

Prehrano je treba predvsem prilagoditi podnebnju, predvsem še spremembi temperature (vročini in mrazu).

V hudi zimi mora prehrana — to velja predvsem za delavce, ki delajo na prostem — vsebovati predvsem maščobe (svinjsko in gosjo maso, kajmak, maslo, olje, margarinno ipd.). Tudi največji gurmani pri nas bi se začudili, koliko mastnih jedi pripravijo člani polarnih ekspedicij. Kadar so na tečaju, često pojedjo od 300 do 500 gr masi — brez slehernih nezgod; to jedo zato, ker so uvideli, da je maščoba najboljša vrsta hrane, ki varuje organizem pred mrazom. Ti ljudje sicer normalno, pod zmernejšim podnebnjem ne pojedjo več kot 20 do 30 gr masti dnevno.

Jedi, ki so najbolj primerne za proizvodnjo telesne toplote, so maščobe, dalje še sladkor in naposled testenine in škrob (oziroma maščobe in ogljikovi hidrati na splošno), vrhu tega še vitamin C in drugi vitamini, ki jih telo tudi nujno potrebuje pozimi. Beljakovine nadomeščajo samo iztrošene beljakovine v našem organizmu, predvsem v mišicah.

Potemtakem so za zimo najprimernejše take jedi, ki po količini niso velike, orej takšne jedi, ki kar najmanj obremenijo prebavne organe in ki najbolj priporočajo, da telo obdrži svojo fiziološko toploto, da bi se tako torej lažje borilo proti neugodnim učinkom mraza. Takšne jedi so predvsem: kajmak, maslo, olje, ribje konzerve z oljem, sladkor, meza, džem, suho sadje, sirup, sadni sokovi in naposled škrobate jedi: kruh, pecivo, suho sočivje (fižol, grah, leča).

Za zimo so primerni tudi vsi klobasičarski izdelki — slanina, masne ribe, mastni kolači (špehovka itd.), nekatere tradicionalne zimske jedi (sarma in drugo) in naposled jajca.

Meso je za zimo mnogo manj važno; sicer ga potrebujemo tako pozimi kakor poleti — toda čeprav daje kalorije, je predvsem splošni spodbujevalec krepitve našega organizma in povečanja našega krvnega pritiska. Pozimi orej ni treba jesti več mesa kakor poleti. Presno sočivje ima še manjšo kalorično vrednost, vendar je zelo koristno iz drugih razlogov, ker vsebuje koristne vitamine in soli in ker preprečujejo zaprtje. Enako, če ne še pomembnejšo vlogo igra presno, nekuhanost sadje.

Mnogi domnevajo, da alkohol močno greje. Občutek toplote, kadar pijemo alkoholne pijače, je docela varljiv. Tudi učinek alkohola je čisto živčne narave, ker naglo in trenutno poveča krvni pritisk, razen tega pa često napačno tolma-

Začne se plaziti nazaj: Najprej sam, nato pa — ležeč na trebuhu — z iztegnjenimi rokami zagradi deko in jo povleče k sebi. Ni je lahko premakniti, pritegniti k sebi, pod prsi. Potem spet — najprej sam, nato deka. Vsak gib je previden in premišljen. Poprej se mu je včasih škatla zadela ob rob in naenkrat ni šla ne naprej ne nazaj. Moral se je ves napeti, da jo je premaknil. Takrat je navadno odzval del stene in s stropa sta se začela vsipati zemlja in kamenje. Še nanj se je vsulo kakor droben dež.

Takoj po prvih metrih je spoznal, da je deka boljša, voljna, mehka. Ni se zatikala. Njeni dotiki sten so bili nežni kakor polubi in niso izzvali ne hrupa ne kručanja. Z naporom se je še nekaikrat pogledal nazaj in pritegnil deko. Bil je v jašku.

Črt ga je že nestrpnost pričakoval, pograbil deko in izsul njen tovor v leseno škatlo. Kamenje je zaropotalo.

»Počasi, kam divjaš!« mu je siknil Dušan. Črt pa je že dvignil škatlo na gornji rob jaška in se pogledal kvišku. Odnesele je tovor na odlagališče, ki je bilo na levi, nekaj metrov od jaška.

Dušan je odvrzel sajco. Bilo mu je vroče, bil je moker. Gato je vsakih deset minut izkopal za eno deko. Dušan se je brez oddiha pogledal naprej in nazaj in odvažal. Ob lučki v jašku je pregledal de-

čijo občutek toplote v grlu, požiralniku in želodcu, ki je posledica uživanja teh pijač. Ta občutek toplote je tudi zelo kratkotrjen. Počem kakem alkohol ne ogreva, marveč nasprotno ohlaja. To so ugo ovili tudi člani polarnih odprav. Prepričali so se, da so mraz na lažje prenašali tisti, ki niso uživali alkohola.

Potemtakem je najboljša ogrevalno sredstvo toplota sama. Skodelica vročega čaja je več vredna kot nekaj šilc žganja. Korisna sta tudi kava in mleko. Pozimi je treba piti tudi več tekočine (vode), kar sicer pozimi ni tako prijetno, ker se ne potimo, vendar pa mraz stalno draži ledvice k izločanju tekočine, ki pa jo je treba seveda nadomestiti z drugo.

PRAKTIČNI NASVET

Gumiasti obroček pri patentnem kozoarcu ali obroček pri loncu za zvržen pritisk se nam bo ohranil dalj časa, če ga večasih namočimo za 10 do 15 minut v mešanico iz dveh delov vode in enega dela amoniaka.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Neuralgične bolečine

Neuralgične bolečine, ki počakajo od prstov v zapestju in vse gor do kolenca, ki so najhujše, kadar roka miruje ali če pest stisnemo ali hočemo roko iztegniti, so pogosto posledica raznih obolenj, zlasti poapnenje žil, sladkorne bolezni, protina, nadalje obolenja srca in velikih krvnih žil. Prav tako lahko povzročajo podobne neuralgične bolečine razne bule in pritiski pri bolezenskih spremembah hrbtenice, kakor tudi različna zastrupljenja, revmatična obolenja in razne nalezljive bolezni. Enake posledice ima tudi opravljanje neke vrste poklicev, oziroma opravljanje dela pod določenimi nezdravimi pogoji. Važno vlogo ima pri tem tudi posebna živčna konstitucija, zato so nekatere osebe v večji meri nagnjene k različnim neuralgijam.

Za uspešno zdravljenje je osnovni pogoj, da ugotovimo pravi vzrok neuralgičnih obolenj. Če enkrat tega ugotovimo, je treba stremeti za tem, da ga odpravimo in spremenimo način življenja. Pri tem si pomagamo tudi z različnimi zdravili, z masažo, z električnim zdravljenjem, s karkovalovnim obsevanjem, s toploto in podobno. Na vsak način skušamo stanje izboljšati z večjimi dozami vitamina B1.

ko in opazil, da je že na več mestih strgana, saj pa je tudi že petnajstkrat romala po razritem rovu. Ob straneh se je cefrala, v sredi je bila že kar nitkasta. Dušan se je spomnil Dnevnika. Včeraj mu je dal to deko: bila je njegova last, skorajda nova, svetlorjava, lepa. Dnevnik jo je imel skrbno zloženo pod svojim zglavjem. Potem jo je vzel v roke in jo gladil ves zamisljen. Morda je mislil na usodnost akcije, za katero jo daje? Morda ga je vezal nanjo spomin na mamo ali ženo? Izročil mu jo je, kot da bi šlo za slovesno daritev. »Čuden človek, ta Dnevnik.« Odkar sta se sprla zaradi »recitacije«, sta bila drug z drugim zelo previdna. Ko mu je Dušan prvič povedal, da nameravajo izkopati rov, ga je Dnevnik vljudno vprašal: »Kopljete, da se vas nekaj iznova vključi v boj, tisoči pa bodo ostali kot žrtve represalij? Mislite, da je to prav?« Dušan je bil presenečen: take misli ga niso nikdar vznemiriale. Zanj je bilo jasno: tam sto tisoči železnih čelad, tu milijon sužnjev in iz njih srede prvi borci. Le v boju do konca je rešitev. Dušanu ni dalo spati samo to, kakšen boj je najboljši, kako rešiti zapletene »kljuke« rova, kako premagati bojazen v boju, kako se uvrstiti v njegov polletni korak in ne misliti na mamo, Elo, brate, sestre... kako ukantiti Machija, pridobiti Dnevnik in prelisičiti konfidente... Te misli so se mu nenehno vsiljevale: kadar je stal v

Kuharski recepti

Jetrna rižota s sirom

Pol kilograma telečjih ali svinjskih jeter, 1 debela čebula, 6 dkg mast, poper, majaron, sol, 40 dkg riža, 10 dkg trdega sira.

Na masi prepražimo najprej sesekljano čebulo, nato dodamo ne tanke liste narezane jetra, jih popopravimo, odjavimo z majaronom in na koncu posolimo. Prepraženim dodamo v majhn količini dušen, slan riž in ga z vilicami narahlo vmešamo med jetra. Vse skupaj pražimo samo še nekaj minut, nato riž potresemo z naribanim sirom in ga serviramo s solato, kar sestavlja kar dobro kosilo.

Šolet

Pol kilograma belega fižola ali fižolice, četrt kilograma masne suhe svinine, četrt kilograma govedine, malo popra, 2 žlički sladke paprike, 1 čebula, 3 stroke česna, žlica moke, voda, sol.

V velik lonc damo en dan namočen fižol, na koščke zrezano meso, sesekljano čebulo, strt česen, poper, v žlici vode razmešano papriko, z mrzlo vodo razžvrkljano moko in sol. Vse skupaj zalijemo, pokrijemo in posavimo na štedilnik, da zavre. Kuha naj se nato na robu, pri majhnem ognju, da se vse zmešča.

Ako se stanje na podlgi h navodil ne izboljša, potem je vsekakor priporočljivo temeljiti pregled na živčnem oddelku kake večje bolnišnice. Ako tega ne napravimo, se nam stanje stalno slabša, bolečine pa postajajo vedno neznosnejše. Nikakor se ne smemo zadovoljiti s kratko odpravo zdravnika, ki bi mogoče predpisal samo kake tablete. Predvsem je treba pri neuralgičnih obolenjih biti dosleden in ne odnehati z zdravljenjem, ko smo stvar samo nepopolno ozdravili.

Alkohol in človek

Ako človek alkohol uživa zmerno, je to njegovemu zdravju koristno. Vendar pa je toliko bolj škodljivo prekomerno popivanje, ki ima za posledico veliko stvari, ki človeštvu napravijo ogromno škodo. Tako na primer alkohol zakrivi 40 % vseh nesreč pri delu, 30 % vseh duševnih obolenj, 60 % vseh duševno zastoalnih, 57 % vseh prometnih nesreč, 90 % nečloveškega ravnanja z otroki zagreše alkoholiki, 17 % kriminala ipd. Kakor je razvidno iz teh podatkov, ki so vzeti iz vsakdanjosti, je prekomerno uživanje alkohola ne le nesmiselno, marveč zdravju in človekovemu obnašanju škodljivo.

apelu ali v vrsti pred kotli, preden ga je premagal spanec in brž ko so ga zbudili jutranji šumi. Poprej, ko se še niso odločili za rov, se je včasih zadel sam sebi kakor alpinci, ki so trudni in ohlapni posopali po stražarskih poteh. Zdaj pa je bil kot puščica, ki je švistnila proti cilju — smislu življenja. — Po več razgovorih se je Dnevnik odločil: povedal je, da bo pomagal pri prikrievanju in dobavljal olje in deke, a da na delo v rov ne bo šel.

Dušan se je vzravnal in pretegnil v jašku. Kakšna slast, sprostiti telo in ude! Bil je sam. Črt je odšel na odlagališče, Gata je slišal iz rova: delal je kakor mravlja, kakor pravcati perpetuum mobile. Nenadoma zabobnilo nad njegovo glavo koraki. Kadar je bil v baraki, jih niti slišal ni, tu v kleti pa so silno doneli in odmevali. Prisluhnil je z vsem telesom: rahlo upognjen, s prsti desne roke stiskajoč spodnjo ustnico. Koraki so se počasi oddaljevali. Dušan jim je sledil, dokler se niso izgubili na drugem koncu barake. Nato novi koraki, cela vrsta ljudi v teku, vrtinec trušča, ki se razvname prav nad jaškom. »Kaj to pomeni? Se je kaj zgodilo?« Če preti nevarnost, bosta Ajdovec in Rogoč obozorila Pola, ta pa nie. Napeto je prisluhnil proti vohodu. Ničesar ni uel. Trušče se je porazgubil kakor pomladni vrtinec prahu.

(Se nadaljuje)

Več ječmena in manj ovsa

Prvo vigredno delo na njivi je setev ovsa in ječmena. Če le moremo, spravimo še v marcu oves in ječmen v zemljo. Čim dalj bomo zavlčevali setev, tem manjši bo uspeh pri pridelku.

Uspeh pri pridelku pa ni odvisen samo od zgodnje setve, temveč tudi od semenja in gnojenja. Ječmen je v sanju, da nam izmed vseh žit naše delo, dobro seme in izdatno gnojenje najbolj poplača. Tudi je ječmen zaradi svoje uporabnosti v pivovarski industriji in zaradi svojega pomena pri pitiju izredno zaželen tržni produkt, mnogo bolj kot krompir. S svojo kratko vegetacijsko dobo pa nam odlično pomaga k pridelovanju strniščnih rastlin, bodisi za krmo, bodisi za zboljšanje zemlje.

Ječmenu je treba dobro posreči s fosforjem in kalijem. Kjer je zemlja nasičena z apnom, mu bomo dali superfosfat (500 kg/ha) skupno s kalijem (300 kg/ha). Z nitramoncalom pa mu bomo gnojili »na list« po potrebi v treh obrokih; prvi obrok, ko se je razrastel, drugi obrok ob kolenčenju, tretjega pa ob cvetenju, vsakokrat 50 do 75 kg/ha. Ras sama bo pokazala, če bo treba te obroke zmanjšati ali pa povečati.

Kar tiče semen, so letos po zadrugah zaskrat dosegljive in za pridelovanje priporočljive naslednje sorte: Hais, Isaria in Violetta. «Violetta» je nova sorta, ki ne plega in zgodaj zori; pivovarne jo prav tako kakor »Haiso« rade kupujejo. Brez dvoma pa bo na trgu dosegljiva tudi še sorta »Vollkorn«, ki jo nekateri prav radi sejejo. Cena teh sort razmnožitvene stopnje »original« znaša 3.70 šil.

Še vedno seje večina gospodarjev žita pregosto. Ob lanskem gorjanskem tednu smo ugotovili, da sejejo nekateri tudi po 300 kg semen na hektar. Gosta setev ne koristi temveč škoduje. Tudi žitu pustimo vsaj pri vigredni setvi prostora, zraka in sonca, potem se bo iz enega zrna razvil šop s 5 do 7 enakimi bilkami namesto 2 do 3 neenakih, od katerih zaradi pomanjkanja prostora kvečjemu 2 napravi pravilni klas. Ne sejmemo več kot 150

kg z roko in 120 kg s strojem po hektarju. Če bomo dali kakemu posevku hrane za rast v obliki nitramoncala, potem bomo tega s prihranjenim semenom lahko kupili 100 do 200 kg. Dosegli pa bomo višji pridelek, kot pa z gosto setvijo brez nitramoncala.

Gledajoč na ovsu so med kmeti mnenja deljena. Vsekakor dvoje o ovsu drži: vrednost pridelka je manjša od ječmena, do zemlje pa je bolj zahteven. V krajih, kjer z ovsem ni mogoče priti do donosa 20q/ha, je priporočljivo, da ga sejmemo v mešanici s pozno sorto ječmena (Isaria). S tem bomo dosegli izredno dober pride-

lek zrnja, poleg tega pa t. korekoč pripravljeno mešanico za mlade prašče.

Od sort ovsa so razpolago naslednja original — semena: Flämingsreue in Austria Weiss. Cena za original znaša 3.40 šil. Če jo bomo mogoče dobiti, z upanjem lahko sejemo tudi sorto »Endress«.

Drugače pa glede ovsa za letos lahko rečemo, da kaže njegovo površino prav tako omejit, kakor površino krompirja. Namesto ovsa sejmo več kvalitnega ječmena, meso krompirja pa več silaže in — nekoliko sladkorne pese. Toda o tem prihodnjič. (bl)

Z gnojenjem do rednih sadnih letin

Medtem ko si zadosnejše gnojenje v poljedelstvu približno zadnjih 15 let utira pot naprej, naše sadno drevje še vedno s rada. Večinoma našemu sadnemu drevju sploh n'koli ne gnojimo. V kolikor pa posamezniki gnojijo, gnojijo nezadosno ali nepravilno. Umetnih gnojil v sadjarstvu še skoraj nič ne uporabljamo. Da bi privoščili našim sadovnjakom vsaj hlevskega gnojla! Pa mislimo, da moramo tega vsega dati na polje, čeravno nam na polju že povzroča poleganje žita.

V sestradanih sadovnjakih je po rebno, da damo kokoli 3 kg hlevskega gnojla na kvadratni meter in tudi več. Ta gnoj je treba podorati ali vsaj podkopa i. Pri gnojenju po površju, ko gnoj ne zakopljemo ali podorjemo, le-ta ostane na travni ruši in se z njim okoristi v prvi vrsti trava, ki močno požene, dočim dobi drevo komaj zdravejšo barvo listja. Drugi n'nesmisel, ki ga nale imo pri gnojenju sadovnjakov, je, da trosimo doraščnemu drevju gnoj samo v bližini debla, ne pa pod kapom krone, kjer se nahaja glavnina drobnih in vlasastih korenin, ki so edine sposobne, da srkajo hrano iz zemlje. Korenine drevesa se pod zemljo širijo ravno tako kot veje drevesa. Kakor je na zunanosti drevesne krone največ listja, tako je v zemlji korenin, ki so v stanju srkati hrano iz zemlje, največ tam, kjer se korenska krona končuje. Korenska krona raste celo veliko dalje kot vejna krona, kar je odvisno od zemlje. Čim slabša je zemlja, tem dalje se razpredajo korenine in iščejo potrebna hranila. Zato trosimo gnoj pod kapom krone in ne okoli debla.

Manj strada sadno drevje tam, kjer kmet pogostoma gnoji sadovnjak vsaj zaradi trave. Čeprav travi ne preostane veliko dušika, ga vendar padavine precej izperejo, da pride v korist drevesnim koreninam. Fosforno kislino in kalij pa zemlja dobro drži in ga dosežejo samo najplj vejše drevesne koreninice. Po možnosti trosimo gnoj jeseni, drugače pa v zgodnji pomladi. V visečih legah se lahko zgodi, da na zmrzli zemlji padavine gnoj izplaknejo in odplavijo. V splošnem se nam tega vendar ni treba bati. Spomladi pa se nam zaradi premalo dežja gnoj brez koristi suši.

Kakor že rečeno, gnoj največ zaleže, če ga zakopljemo oziroma podorjemo. Ker je zakopavanje bolj zamudno delo,

nepravimo to pod kapom krone, kjer je razmeroma največ drobnih korenin. Najhitreje gre delo od rok, če naložimo gnoj v 40 do 50 cm širokem pasu pod kapom krone. S krampom, lopa ali obrabljenimi gnojnimi vilami spravimo gnoj v zemljo. Globoko ni treba. Delo kakor ne gre tako počasi, kot si mislimo. Delo nas kmalu izuči, kako bo šlo n'jihitroje. Če se nam zdi škoda trave, opravimo delo z 2 osebama. Prva privzdguje travno rušo, pod katero med tem druga oseba poklada gnoj. V okolici št. Vida v Podjuni se je ta način gnojenja precej udomačil in se ga skrbni sadjarji z lavo držijo, ker je uspeh viden na rednejših letinah, na kakovosi i sadu, na rasti in mladostnem izgledu drevesa.

Gnoj bi mogli spraviti v zemljo tudi s plugom na ta način, da potegnemo dve do tri brazde med vrstami drevja. Brazde zarezemo plitve, da ne poškodujemo preveč korenin. Vsak lahko sam premisli, kako bo potegnil brazdo, spravil v njo gnoj in jo zope pokrtil. Brazde pritisnemo in zravnamo z valjarjem, da pri košnji ne bodo v napotje.

V sadjarstvu pa se nikakor ne moremo zadovoljiti s samim hlevskim gnojem, ker bi ga potrebovali prevelike količine in ker v hlevskem gnoju fosforjeva kislina: dušik: kalij niso v pravem razmerju. Premalo količino fosforjeve kisline in kalija v hlevskem gnoju je treba nadomestiti z umetnimi gnojili. Gnojenje z umetnimi gnojili lahko združimo z zakopavanjem hlevskega gnojla. Superfosfat in kalijevo sol potrosimo po hlevskem gnoju ali obratno.

(Konec prihodnjič)

Kmetijska šola Podravlje vabi:

Pred zaključkom šolskega leta bodo na kmetijski šoli Podravlje naslednje prireditve:

V soboto, 17. 3. 1956 ob 8. uri tečaj o vzgoji in oskrbi kmečkega gozda z ustreznimi gozdarskimi filmi;

v ponedeljek, 19. 3. 1956 ob 9. uri predavanje o merjenju zemljišč in o problemih pri sporih glede mej med sosedi;

v soboto, 24. 3. 1956 ob 9. uri predavanje o bolniškem, nezgodnem in starostnem zavarovanju v kmetijstvu in gozdarstvu;

v ponedeljek, 26. in torek 27. 3. 1956 ob 9. uri tečaj o oskrbi, negi in spoznavanju moenj in napak traktorja in kmetijskih strojev.

Vse te prireditve so dostopne vsakomur, ki se želi spoznati s temi vprašanji ali pa dobiti primeren nasvet za svoj primer. Udeleženci teh prireditev imajo proti nizki odškodnini tudi možnost prenočevanja in prehrane v internatu kmetijske šole.

Holandske krave dajo največ mleka

Po poročilih FAO je na Holandskem v letu 1952 znašala povprečna molznost na kravo 3.780 kg. V letu 1953 pa so holandske krave dajale v povprečju 3.870 kg mleka. S tem ima Holandska v svetovnem merilu najvišjo molznost krav.

Holandska je hkrati tudi največji izvoznik mlečnih proizvodov. Čeprav spada med najmanjše države v svetu, je leta 1953 izvozila 378 milijonov kilogramov mlečnih proizvodov. V letu 1954 pa je njen izvoz narasel na 389 milijonov kg. Na drugem mestu izvoznikov mlečnih proizvodov je Nova Zelandija z 275 milijoni kilogramov. Delež kondenziranega mleka na izvozu mlečnih proizvodov znaša na Holandskem 209 milijonov kg in predstavlja tri petine svetovnega izvoza. Ker tiče izvoza masla, je Holandska z 52 milijoni kg v svetovnem merilu na tretjem mestu, pri izvozu sira pa z 92 milijoni kg na drugem mestu.

Koliko pridelajo v Italiji na hektar

Pšenice je Italija pridelala lansko leto 19,2 stota na hektar (leta 1954 15,2 in 14,8 v razdobju 1948-51); krompirja 29,8 stota (23,2 in 18,3); krompirja 81,6 (80,3 in 69,8); ter sladkorne pese 346,2 (294,3 in 283,4).

Lep primer propagande za boljše gnojenje

Slovenska kmečka zveza in Zveza slovenskih zadrug s a za letošnjo sezono umetnih gnojil postregli našemu kmetu izredno okusno opremljeno nazorno in poučno brošurico »Gnojila«. V lepih barvnih slikah in v kratkih navodilih vsebuje ta brošurica vse, kar mora kmetovalec vedeti o gnojilih, o gnojenju posameznim vrstam kmetijskih rastlin, o shranjevanju in mešanju gnojil ter o značilnih na raslinah, ki kažejo pomanjkanje gotovega gnojila. Poleg splošnih navodil vsebuje brošurica še posebni prikaz pomanjkljivosti gnojenja in uspeha gnojenja travnikov.

Ta izredno koristna brošurica je na razpolago v vseh kmečkih gospodarskih zadrugah in njenih poslovalnicah vsakomur, ki bo kupoval gnojila.

Desetletna posojila za gorske kmete

Letos se nadaljuje lani pričeta akcija za udrjev gorskih kmetov potom desetletnih posojil proti 3 1/2 % obrestim. Posojila dobijo v prvi vrsti oni kmetje, ki so v tako imenovanem izselitvenem pasu, se pravi v občinah, ki so v razglasu zvezne vlade iz leta 1937 označene kot gorske občine. Poleg njih dobijo posojila tudi drugi kmetje, ki so v stiski, katere pa sami niso krivi.

Posojila se dajejo samo v znesku nad 10.000 šil. do višine, ki jo dovoli h'potečna banka. Vračati je treba posojila v polletnih obrokih skozi 10 let. Posojilo daje h'potečna banka proti vknjižbi dolga v zemljiški knjigi.

Prošnje je treba vložiti pri okrajni kmečki zbornici najpozneje do 1. maja 1956. Prošnji je treba priložiti i prepis iz-

vlečka iz zemljiške knjige, polo o zemljiški posesti (Grundbesitzbogen), odlok o enotni vrednosti in izkaz o zavarovanju proti požaru, pri predvidenih gradnjah s posojilom pa še načrt in proračun gradnje. Dočim je treba prošnjo predložiti v 3 izvodih, je treba priloge dodati samo v enem izvodu.

Filipin — nov antibiotik

V ZDA so razvili nov antibiotik in mu dali ime Filipin. Pravijo, da oba kmetijstvu, predvsem pa vrtnarstvu velike koristi. Z njim so uspešno zatrli razne bolezni na semenju in rastlinah paradižnika, graha, krompirja, prosa in trav.

ZVEZA SLOVENSKEKIH ZADRUG svetuje

Mlini „Samix“

Gotovo ste že brali po raznih časopisih o mlinu znamke »Samix«, ki pripravljajo vsakršno zeleno ali suho krmo. Danes vam hočemo prikazati prednosti ter koristi s roja in Vas seznaniti z njegovim delovanjem. Najprej bi bilo treba omeniti, da obstojajo štiri vrste, ki se razlikujejo po delovni kapaciteti in po ceni.

Samix — Ideal za manjša posestva, ki potrebuje motor	od 4 — 6 ks
Samix — Perfekt za srednja posestva	„ „ 6 — 8 ks
Samix — Super za večja posestva	„ „ 8 — 12 ks
Samix — Rekord za velika posestva	„ „ 17 ks

Kot mlin za zdrob melje stroj vsake vrste zrna, tudi cele koruzne s orže v zdrob ali moko. V sok predela zelenje, travo, deteljo, lucerno, peso z listi vred, surov ali kuhan krompir in odpadke zelenjave ter razno sadje. Meša krmila in pripravlja steljo iz slame, trstja, koruzne slame in smrečja. Iz vode in gnojla napravi v enem delovnem obratu gnojnico.

Zmogljivost stroja najbolje predstavlja naslednja tabela:

Vrsta	Samix-Ideal				Samix-Perfekt				Samix-Super			
	5,5 ks				7,5 ks				11,5 ks			
Rešetne odprtine sita	2	3	4	8	2	3	4	8	2	3	4	8
Koruzna kg	100	150	250	600	200	300	500	1200	300	420	770	1830
Ječmen kg	75	120	190	370	150	250	380	750	200	370	630	1050
Oves kg	40	60	80	200	60	100	130	400	100	130	200	550
Zel. krma kg	250 — 600				400 — 1200				600 — 2000			
Pesa, krompir, sadje	1000 — 1500				1500 — 3500				3000 — 6000			
Zel. kor. storži	1000				1500				2000			
Detelja, lucerna suha	30 — 60				60 — 120				100 — 200			

Seveda je odvisna mleta količina od vsebovane vlage. Samoumevno se z močnejšim motorjem zmogljivost poveča.

Za slučaj, da kdo želi uporabljati že dani svoj motor odnosno traktor, se dobavi stroj tako izdelan, da je mogoče uporabljati vsak ustrežajoči motor ali traktor z normalnim število obratov (1400 obratov v minuti).

Sita imajo odprtine 2, 3, 4, 5, 6, in 8 mm in se dobavijo po želji. S Samix strojem je dobilo kmetijstvo koristnega pomočnika, posebno za pripravljanje svinjske krme.

Figl pri italijanskih državnikih

Zunanji minister ing. Figl je imel ob svojem bivanju v Rimu razgovore v italijanskem zunanjem ministrstvu ter pri ministrskem predsedniku Segniju. Že v naprej so napovedovali, da bo v ospredju vseh teh razgovorov vprašanje Južne Tirolske, gotovi krogi so celo vedeli že o vsebini slišča, ki ga bo ob tej priložnosti zvezel predsednik italijanske vlade, ki bo baje nakazal protitalijansko politiko južnotirolske ljudske stranke, s katero leta ogroža italijansko prebivalstvo.

Vse napovedi so se končno izkazale za močno pretirane, kajti poročila o razgovorih ministra Figla z italijanskimi državnikih le mimogrede omenjajo tudi Južni Tirolsko. Pravijo, da sta Figl in Segni v »prisrčnem« vzuđu obravnavala »vpra-

šanja splošnega pomena«, medtem ko o Južni Tirolski v 20-minutnem razgovoru nista razpravljala. O tem vprašanju je minister Figl med drugim govoril le z državnim podtajnikom Badinijem, in sicer »v duhu prisrčnega prijateljstva«. Prav tako je tudi na nekem predavanju poudaril, da avstrijska vlada slej ko prej upa, da bo neresena vprašanja mogoče rešiti v duhu medsebojne tradicije, kajti »to, kar nas v tem vprašanju še loči, je povsem neznatno napram tistemu, kar nas druži«.

Nedvomno je bil nastop ministra Figla glede Južne Tirolske več kot umirjen in je vprašanje, v koliko mu bodo za to hvaležni tisti krogi v Avstriji in v Južni Tirolski, ki drugače gledajo na položaj avstrijske manjšine v Italiji.

Jugoslovanski sindikati hočejo ostati izven blokvske politike

Po nekih ameriških virih je tudi koroski tisk pred nedavnim razširil vest, da so se jugoslovanski sindikati ponovno vključili v kominformsko Svetovno sindikalno zvezo, iz katere so bili izključeni leta 1950 v zvezi s sporom med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo. To izmišljeno vest je te dni zavrnil beograjski list »Politika«, ki poudarja, da so jugoslovanski sindikati ostali pri svojem slišču in da

so pripravljeni, sodelovati na enakopravni osnovi z vsemi, ki to žele v interesu miru in delavskega razreda. Jugoslovanski sindikati pa niso pristopili niti k Svetovni sindikalni zvezi niti k Mednarodni zvezi svobodnih sindikatov, ker je njuno delovanje podrejeno blokovski politiki in zato ne moreta biti osnova za mednarodno sindikalno sodelovanje.

20. povojni dunajski velesjem

V nedeljo je zvezni prezident dr. Theodor Körner v navzočnosti številnih domačih in inozemskih predstavnikov slovesno otvoril letošnji pomladanski velesjem na Dunaju. Poleg drugih sta se otvoritve udeležila tudi predsednik parlamenta dr. Hurdes in zvezni kancler ing. Raab.

Zvezni prezident je v svojem nagovoru poudaril, da je bilo treba mnogo junštva, ko so leta 1945 sredi ruševin in razvalin začeli graditi nov simbol gospodarske zmogljivosti. »Toda zdaj ne smemo misliti, da je s tem že vse doseženo, marveč moramo zdaj doseženo obvarovati in izgrajevati z vztrajnim potrpljenjem, z veseljem do ustvarjanja in jasnim pogledom na naš skupni cilj: blaginjo ljudstva in dežele«.

Prezident dunajskega velesjema Heindl in minister za trgovino dr. Illig sta v svojih izjavah prikazala zgodovino največje avstrijske gospodarske prireditve — dunajskega velesjema, ki je preživel vse krize in težave ter po drugi svetovni vojni dosegel višek, kakršnega si prej ne bi bilo mogoče zamisliti. Medtem ko je bilo na prvem povojnem velesjemu na Dunaju zastopanih le 170 inozemskih razstavljalcev, šteje njihovo število danes že 1850, ki prihajajo iz skoraj vseh dežel Evrope, prav tako pa tudi iz številnih prekomorskih držav.

Čeprav je vladalo v nedeljo na Dunaju skoraj zimsko vreme, je vodstvo velesjema že prvi dan zaznamovalo neverjetno visoko število obiskovalcev, katerih so šteli 135 000.

Močan prirastek prebivalstva na svetu

Kakor je razvidno iz statističnega letopisa, ki so ga izdal Združeni narodi, je število prebivalstva v zadnjih desetletjih močno naraslo. Cenijo, da je bilo leta 1930 2013 milijonov, leta 1940-2250 milijonov in leta 1954 2652 milijonov prebivalcev na svetu, kar pomeni v primerjavi z letom 1930 prirastek za 32 odstotkov ali 18 odstotkov v primerjavi z letom 1940. Približno polovico vsega prebivalstva odpade na Azijo, vendar pa je Evropa najgosteje naseljeni kontinent na svetu.

Statistični letopis ZN prinaša tudi podrobne podatke o oskrbi prebivalstva z zdravniki, zobozdravniki, apotekami in babcami. Tako pride na primer v Avstriji (podatki so iz leta 1953 ali 1954) en zdravnik na približno 650 prebivalcev, v Švici na 710, v ZDA na 770 in v večini drugih evropskih dežel na približno tisoč prebivalcev.

Popolnoma drugačen pa je položaj v

drugih slabih državah. Tako na primer odpade v Sudanu 86 000 prebivalcev na enega zdravnika, v Nigeriji 56 000, na Zlati obali 25 000, v Keniji 10 000 prebivalcev na podobno. Indusrijska in rudarska proizvodnja se je leta 1954 zvišala za dvojnico v primerjavi s predvojno proizvodnjo.

Statistični letopis je bil izdelan od statističnega urada Združenih narodov. Sodelovali pa so še posebni uradi ZN v približno 150 različnih držav. Knjiga, ki je bila tiskana v angleškem jeziku, obsega 644 strani in vsebuje 183 tabel. Vsebuje mednarodne statistike s področja geografije, gospodarstva, financ, socialnih vprašanj, kulture in druge podatke. Pri sestavi teh statistik so do leta 1954 oziroma do polovice leta 1955 upoštevali dvašletno dobo razvoja. Statistični letopis ZN je izšel tudi v francoskem jeziku.

Zaloga atomskih bomb

Znani angleški dnevnik »Manchester Guardian« je pred kratkim objavil zanimiv članek, v katerem pravi pisec, da je danes na svetu okoli 40 000 atomskih bomb. Vprašanje je, če ta podatek res drži, kajti velesile ljubosumno varujejo skrivnosti v zvezi z najmočnejšim orožjem vseh časov. Velika Britanija naj bi imela od 2500 do 4000, Sovjetska zveza približno 10 000, ZDA okoli 30 000 atomskih bomb. Že sama Velika Britanija ima dovolj bomb, da bi lahko njena letala uničila vsa vel mesta sveta, pa še večino srednjih mest povrhu. Kaj slaba tolažba, če pomislimo, koliko bomb imata Sovjetska zveza in ZDA.

Pisec dalje pravi, da britanske tovarne v znatnem atomskem središču Winskeley proizvajajo letno okoli 80 uranijskih atomskih bomb, ki so, kakor je znano, sila močne.

Združene države Amerike imajo baje najmanj 5000 plutonijskih atomskih bomb. Celotna zaloga ameriške armade šteje, kakor smo že zapisali, 30 000 bomb, k čemu je seveda potrebno še dodati, da ima Amerika ogromne rezerve atomskega materiala, ki zadošča za proizvodnjo novih 30 000 atomskih bomb.

Tudi Sovjetska zveza je baje izpopolnila svojo proizvodnjo in ima poleg 10 000 varno shranjenih atomskih bomb še materiala za novih 10 000 bomb, ki pomenijo pogin za človeštvo.

»Manchester Guardian« piše, da moči

posameznih velesil ne kaže soditi le po suhem številu atomskih bomb. Teh je namreč dovolj, da bi uničile celotno našo civilizacijo in pridobi ve tisočletij. 30 tisoč ameriških atomskih bomb je sicer lepa ševilka, ki pa ne predstavlja prave premoči nad Sovjetsko zvezo, ker sovjetska zaloga 10 000 bomb zadostuje za uničenje vseh mest Zahoda. Tako torej nobeni strani ne bi bilo prizanešeno. Tega se tudi najbrž zavedata, ker atomska vojna ne bi nikomur prizanesla. Vendar pa sedanje ravnotežje ni trajna rešitev. Treba bo drugače rešiti, vendar kdaj? Pomislimo, kako bi vso to energijo lahko uporabili v koristne namene.

Draga lepota

V Zahodni Nemčiji poroščijo ženske vsako leto kakih 650 milijonov mark za lepoticenje. Promet v frizerskih delavnicah je znašal lani dobro milijardo mark. Dve tretjini sta odpadli za nakup raznih lepoticilnih sredstev. Številke govore, da so lani poročile ženske v Zahodni Nemčiji dvakrat toliko denarja za nego svojih teles kakor leta 1952.

Najzanesljiveje rastoče **Jabolčno drevesce** kupite v drevesnici **Ing. Marko Polzer**, pd. Lazar pošta Št. Vid — St. Veit im Jauntal

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 18.45, 22.00.

Sobota, 17. marec:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 10.00 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.30 Pozdrav nate — 16.15 Odlični izbor — 18.30 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi (slov.).

Nedelja, 18. marec:

6.20 Budni v dan — 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.00 Vedno veselo (godba na pihala) — 8.20 Oddaja za kmete — 9.10 Godba na pihala — 11.05 Veselo petje, veselo igranje — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Otroški oder — 17.00 Šlagerji, ki so osvojili svet — 19.30 Športna poročila — 20.00 Revija dobre volje.

Ponedeljek, 19. marec:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Zapiski iz domovine — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Poročila. Slavljenec današnji (slov.) — 15.30 Pozdrav nate — 16.35 Znanje za vse — 18.45 Slavljenec današnji (slov.) — 20.10 Glasba za milijone.

Torek, 20. marec:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Zdrav človek — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin

RADIO PROGRAM

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 17. marec:

7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Za dom in ženo — 11.15 Godba na pihala — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.35 Za zabavo in za razvedrilo — 14.45 Mladinski zbori pojo — 15.15 Malo od včeraj in malo od danes — 15.40 Utrinki iz literature — Fran Eller: Pesmi — 16.00 Koncert po željah — 17.15 Želeli ste — poslušajte! — 18.00 Okno v svet — 18.30 Jezikovni pogovori — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 18. marec:

6.00 Prijetno nedeljsko jutro vam želijo naši priljubljeni ansambli in solisti — 8.00 O športu in športnikih — 8.15 Revija narodnih ansamblov — 10.00 Družinski pogovori — 12.00 Pogovor s poslušalci — 13.30 Za našo vas — 14.15 Od melodije do melodije — 15.15 Želeli ste — poslušajte! — 20.00 Večerni operni koncert — 21.00 Kulturni razgledi.

Ponedeljek, 19. marec:

6.25 Pisan spored domačih pesmi in naprevov — 7.10 Zabavni zvoki — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Slovenske narodne pesmi poje vokalni kvintet — 13.35 Filmske melodije — 14.35 Veseli intermezzo — 15.15 Pisan spored slovenskih narodnih pesmi — 17.15 Želeli ste — poslušajte! — 18.45 Umetne pesmi poje Slovenski oktet — 20.00 Mladinska oddaja.

11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Poročila, objave. Zdravniški vedež (Slov.) — 16.35 Znanje za vse — 20.00 Operni koncert (dela Richarda Wagnerja).

Sreda, 21. marec:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Iz ženskega sveta — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Poročila, objave. Iz domačih gajev (slov.) — 16.35 Znanje za vse — 18.45 Okno v svet (slov.) — 20.10 Pošta vabi. Vedra oddaja.

Četrtek, 22. marec:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Avstriji v inozemstvu — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski nasveti — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Poročila, objave. Pogovor s pevci in pevovodji IV. (slov.) — 16.35 Znanje za vse — 20.10 Domovina Avstrija. Sedaj prihaja lepi pomladni čas.

Petek, 23. marec:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Domovina in čas — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Poročila, objave. Trdi orehi (slov.) — 16.35 Znanje za vse — 18.45 Improvizacije na klavirju (igra Bojan Adamič, slov.) — 20.10 Prometni kavalir.

Torek, 20. marec:

6.25 Mali glasbeni mozaik — 7.10 Zabavni zvoki — 12.00 Po Koroškem in Prekmurju (spored narodne glasbe) — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.30 Modni kotiček — 14.40 Koncertni valčki — 15.40 Utrinki iz literature — 16.00 Iz opernega sveta — 17.15 Želeli ste — poslušajte! — 18.30 Športni tednik — 20.10 Mali večerni koncert Ljubljanskega komornega zbora.

Sreda, 21. marec:

6.25 Operetna in lahka glasba — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Melodije iz filmov in glasbenih revij — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.35 V pesmi in plesu po Jugoslaviji — 14.35 S festivala lahke glasbe v Stuttgartu — 17.15 Želeli ste — poslušajte! — 18.30 Za dom in ženo — 18.40 Skladbe slovenskih avtorjev poje Mariborski komorni zbor — 20.00 Verdi: Trubadur (opera 4. dej.).

Četrtek, 22. marec:

6.25 Lahka glasba — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Za dom in ženo — 11.45 Mladinske pesmi na besedila znanih pesnikov — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Popevke in ritmi — 14.30 Nove knjige — 14.40 Umetne in narodne pesmi poje mladinski zbor — 15.40 Utrinki iz literature — 17.15 Želeli ste — poslušajte! — 18.10 Pesem skozi stoletja — 18.30 Družinski pogovori — 20.15 Četrtek večer domačih pesmi.

Petek, 23. marec:

6.25 Melodije znanih avtorjev — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Za vsakogar nekaj — 12.00 Slovenske narodne v priredbi Cirila Preglja — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.35 Pester operni koncert — 14.30 Zanimivosti doma in po svetu — 17.15 Želeli ste — poslušajte! — 18.00 Ljudje med seboj — 18.15 Petnajst minut igrajo »Štirje fantje« — 21.15 Morje in pomorščaki.